

P.Z. br. 864

HRVATSKI SABOR

KLASA: 022-03/15-01/86

URBROJ: 65-15-02

Zagreb, 29. lipnja 2015.

**ZASTUPNICAMA I ZASTUPNICIMA
HRVATSKOGA SABORA**

**PREDSJEDNICAMA I PREDSJEDNICIMA
RADNIH TIJELA**

Na temelju članaka 178. i 192. Poslovnika Hrvatskoga sabora u prilogu upućujem *Prijedlog zakona o potvrđivanju Protokola iz Nagoye o pristupu genetskim resursima te poštenoj i pravičnoj podjeli dobiti koja proizlazi iz njihova korištenja uz Konvenciju o biološkoj raznolikosti, s Konačnim prijedlogom zakona*, koji je predsjedniku Hrvatskoga sabora dostavila Vlada Republike Hrvatske, aktom od 24. lipnja 2015. godine uz prijedlog da se sukladno članku 204. Poslovnika Hrvatskoga sabora predloženi Zakon donese po hitnom postupku.

Za svoje predstavnike, koji će u njezino ime sudjelovati u radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila Mihaela Zmajnlovića, ministra zaštite okoliša i prirode, Hrvoja Doku, zamjenika ministra zaštite okoliša i prirode, te Nenada Strizrepa, mr. sc. Mariju Šćulac Domac i Tončija Restovića, pomoćnike ministra zaštite okoliša i prirode.

PREDSJEDNIK

Josip Leko

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

Klasa: 022-03/15-11/47
Urbroj: 50301-05/25-15-2

Zagreb, 24. lipnja 2015.

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

Predmet: Prijedlog zakona o potvrđivanju Protokola iz Nagoye o pristupu genetskim resursima te poštenoj i pravičnoj podjeli dobiti koja proizlazi iz njihova korištenja uz Konvenciju o biološkoj raznolikosti, s Konačnim prijedlogom zakona

Na temelju članka 85. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 85/2010 – pročišćeni tekst i 5/2014 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske) i članaka 172. i 204. Poslovnika Hrvatskoga sabora (Narodne novine, broj 81/2013), Vlada Republike Hrvatske podnosi Prijedlog zakona o potvrđivanju Protokola iz Nagoye o pristupu genetskim resursima te poštenoj i pravičnoj podjeli dobiti koja proizlazi iz njihova korištenja uz Konvenciju o biološkoj raznolikosti, s Konačnim prijedlogom zakona za hitni postupak.

Za svoje predstavnike, koji će u njezino ime sudjelovati u radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila Mihaela Zmajlovića, ministra zaštite okoliša i prirode, Hrvoja Doku, zamjenika ministra zaštite okoliša i prirode, te Nenada Strizrepa, mr. sc. Mariju Šćulac Domac i Tončija Restovića, pomoćnike ministra zaštite okoliša i prirode.

Zoran Mijanović

**PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU PROTOKOLA IZ NAGOYE
O PRISTUPU GENETSKIM RESURSIMA TE POŠTENJOJ I PRAVIČNOJ
PODJELI DOBITI KOJA PROIZLAZI IZ NJIHOVA KORIŠTENJA
UZ KONVENCIJU O BIOLOŠKOJ RAZNOLIKOSTI,
S KONAČNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA**

**PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU PROTOKOLA IZ NAGOYE
O PRISTUPU GENETSKIM RESURSIMA TE POŠTENJOJ I PRAVIČNOJ
PODJELI DOBITI KOJA PROIZLAZI IZ NJIHOVA KORIŠTENJA
UZ KONVENCIJU O BIOLOŠKOJ RAZNOLIKOSTI**

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje Zakona o potvrđivanju Protokola iz Nagoye o pristupu genetskim resursima te poštenoj i pravičnoj podjeli dobiti koja proizlazi iz njihova korištenja uz Konvenciju o biološkoj raznolikosti sadržana je u odredbi članka 140. stavka 1. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 85/2010 – pročišćeni tekst i 5/2014 - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske).

II. OCJENA STANJA I CILJ KOJI SE DONOŠENJEM ZAKONA ŽELI POSTIĆI

Konvencija o biološkoj raznolikosti (u daljnjem tekstu: Konvencija) usvojena je 1992. godine u Rio de Janeiru i stupila je na snagu 29. prosinca 1993. godine. Republika Hrvatska potpisala je Konvenciju 11. lipnja 1992. godine. Zakon o potvrđivanju Konvencije objavljen je u Narodnim novinama – Međunarodni ugovori, broj 6/96. U odnosu na Republiku Hrvatsku, Konvencija je stupila na snagu 7. listopada 1996. godine.

Konvencija ima tri najvažnija cilja, a to su: očuvanje biološke raznolikosti, održivo korištenje komponenti biološke raznolikosti te pravedna raspodjela dobiti koje proizlaze iz korištenja genetskih resursa na način koji uključuje prikladni pristup genetskim resursima kao i prijenos odgovarajućih tehnologija. Osim što je pristup i korištenje genetskih resursa te pravedna raspodjela dobiti od korištenja genetskih resursa treći i jedan od najvažnijih ciljeva uspostave i postojanja same Konvencije, problematika pristupa i korištenja genetskih resursa obuhvaćena je i člankom 15. Konvencije (pristup genetskim izvorima).

Uslijed nezadovoljstva država stranaka Konvencije oko primjene članka 15. Konvencije, 2002. godine započeli su pregovori o novom međunarodnom instrumentu koji će detaljnije i učinkovitije obuhvatiti primjenu članka 15. i 8.(j) Konvencije. Sadržaj i problematika obuhvaćena kroz ta dva članka temelji su na kojima je donesen Protokol iz Nagoye o pristupu genetskim resursima te poštenoj i pravičnoj podjeli dobiti koja proizlazi iz njihova korištenja. Članak 8.(j) Konvencije ističe znanja, inovacije i običaje zavičajnih i lokalnih zajednica koje utjelovljuju tradicionalan način života, važan za očuvanje i održivo korištenje biološke raznolikosti te naglašava potrebu poticanja pravedne raspodjele dobiti nastalih korištenjem takvih znanja, inovacija i običaja. Pokazalo se da su znanja zavičajnih i lokalnih zajednica, osobito država u razvoju iz Azije, regije Pacifika, Afrike i Latinske Amerike, često korištena bez znanja tih zajednica, a u svrhu njihovog korištenja za istraživanje i razvoj, odnosno za stvaranje novih proizvoda od strane kompanija razvijenih država bez odgovarajuće raspodjele dobiti sa članovima tih zajednica. Znanja zavičajnih i lokalnih zajednica, iako još nedovoljno istražena, imaju potencijalno neograničenu primjenu, što je od velikog interesa za različite djelatnosti kao što su medicina, biotehnologija, šumarstvo, poljoprivreda, hortikultura te prehrambena, kozmetička i farmaceutska industrija.

U svrhu zaustavljanja trenda zlouporabe tradicionalnih znanja povezanih s genetskim resursima te bogatih genetskih resursa država u razvoju od strane kompanija razvijenih država, nakon osam godina pregovora, 29. listopada 2010. godine usvojen je Protokol iz Nagoye o pristupu genetskim resursima te poštenoj i pravičnoj podjeli dobiti koja proizlazi iz njihova korištenja uz Konvenciju o biološkoj raznolikosti (u daljnjem tekstu Protokol).

Cilj Protokola je osigurati poštenu i pravičnu podjelu dobiti koja proizlazi iz korištenja genetskih resursa putem odgovarajućeg pristupa genetskim resursima i odgovarajućeg prijenosa relevantnih tehnologija, uzimajući u obzir sva prava nad tim resursima i na tehnologije, te putem odgovarajućeg financiranja čime se doprinosi očuvanju bioraznolikosti i održivom korištenju njezinih sastavnica. Protokol se primjenjuje na genetske resurse obuhvaćene člankom 15. Konvencije i na dobiti koje proizlaze iz korištenja tih resursa kao i na tradicionalno znanje povezano s genetskim resursima obuhvaćeno Konvencijom te na dobiti koje proizlaze iz korištenja tog znanja. Protokol uzima u obzir i biljne genetske resurse za hranu i poljoprivredu koji nisu dio Priloga I. Međunarodnog ugovora o biljnim genetskim resursima za hranu i poljoprivredu (ITPGRFA) te genetski materijal patogena (pristup i njegovo korištenje).

Protokol je bio otvoren za potpisivanje u razdoblju od 2. veljače 2011. godine do 1. veljače 2012. godine kada su 92 države članice Konvencije potpisale Protokol. Europska unija potpisala je Protokol 23. lipnja 2011. godine. Protokol je stupio na snagu devedesetog dana od datuma polaganja pedesetog instrumenta ratifikacije, prihvata, odobrenja ili pristupa od strane država ili organizacija regionalne ekonomske integracije koje su članice Konvencije, za što su se ispunili uvjeti dana 12. listopada 2014. godine. Republika Hrvatska nije potpisnica Protokola.

Donošenjem ovoga Zakona doprinijet će se očuvanju genetskih resursa Republike Hrvatske i postizanju veće pravne sigurnosti prilikom korištenja genetskog materijala divljih vrsta kako za znanstvena istraživanja i nekomercijalnu namjenu, tako i za komercijalne svrhe. Problematika očuvanja genetske raznolikosti i korištenja genetskih resursa trenutno je regulirana člancima 88. - 98. Zakona o zaštiti prirode (Narodne novine, broj 80/2013). Odredbe se odnose na pristup i korištenje genetskog materijala zavičajnih divljih vrsta u razvojno-istraživačke, te komercijalne svrhe.

III. OSNOVNA PITANJA KOJA SE PREDLAŽU UREDITI ZAKONOM

Ovim Zakonom potvrđuje se Protokol kako bi njegove odredbe u smislu članka 141. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 85/2010 – pročišćeni tekst i 5/2014 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske) postale dio unutarnjeg pravnog poretka Republike Hrvatske.

Zakon o potvrđivanju Protokola omogućiti će primjenu odredbi Protokola kada isti stupi na snagu u odnosu na Republiku Hrvatsku sukladno članku 33. Protokola, odnosno devedeset dana od datuma polaganja instrumenta ratifikacije.

Sukladno Konvenciji, članice su dužne uspostaviti ujednačeni okvir za pristup genetskim resursima te poštenu i pravičnu podjelu dobiti koja proizlazi iz njihova korištenja.

U svrhu očuvanja i zaštite bioraznolikosti, kao i održivog razvoja komponenti bioraznolikosti na svom državnom području, Republika Hrvatska dužna je osigurati kontrolu nad uporabom genetskog materijala zavičajnih divljih vrsta, naročito kada je riječ o uporabi genetskog materijala u razvojno-istraživačke, odnosno komercijalne svrhe.

Zakon o potvrđivanju Protokola utvrđuje nadležno tijelo za provedbu Protokola koje će ujedno biti i kontrolna točka sukladno članku 17. stavku 1.(a) Protokola.

Pitanja koje Protokol uređuje su sljedeća:

- odnos s međunarodnim ugovorima i organizacijama (članak 4.),
- poštena i pravična raspodjela dobiti (članak 5.),
- pristup genetskim resursima (članak 6.),
- pristup tradicionalnom znanju povezanom s genetskim resursima (članak 7.),
- prekogranična suradnja (članak 11.),
- tradicionalno znanje povezano s genetskim resursima (članak 12.),
- nacionalne kontakt osobe i nadležna nacionalna tijela (članak 13.),
- mehanizam za razmjenu informacija o pristupu i podjeli dobiti te razmjena informacija (članak 14.),
- pridržavanje domaćeg zakonodavstva ili regulatornih zahtjeva vezanih za pristup i podjelu dobiti (članak 15.),
- praćenje korištenja genetskih resursa (članak 17.),
- pridržavanje uzajamno dogovorenih uvjeta (članak 18.),
- kodeksi ponašanja, smjernice i najbolja praksa i/ili standardi (članak 20.),
- sposobnosti (članak 22.),
- praćenje i izvješćivanje (članak 29.),
- postupci i mehanizmi za promicanje pridržavanja Protokola (članak 30.).

Ključne obveze koje proizlaze u provedbi Protokola:

- obveza pristupa genetskim resursima:
Stranke Protokola trebaju uspostaviti zakonodavni okvir za pristup genetskom materijalu te omogućiti izdavanje dopuštenja kojim omogućuju pristup i korištenje genetskog materijala uz minimalne administrativne troškove vodeći računa da pristup genetskim resursima ne ugrozi okoliš i prirodna staništa, biološku raznolikost i pojedine vrste mikroorganizama, divljih biljnih i životinjskih vrsta za koje se traži pristup genetskom materijalu.

- obveza poštene i pravične podjele dobiti koja proizlazi iz njihova korištenja:
Stranke Protokola imaju pravo uspostaviti nacionalne mjere koje će regulirati uvjete za poštenu i pravičnu podjelu dobiti od korištenja genetskih resursa. To se također odnosi i na sve sljedeće korisnike, odnosno treće strane koje će naknadno koristiti genetski materijal prvotno prikupljen s državnog područja Republike Hrvatske, a naročito na one korisnike koji će taj genetski materijal koristiti u komercijalne svrhe, kao npr. za istraživanje i razvoj novih proizvoda, procesa i usluga. Naročito u slučaju korištenja genetskog materijala u komercijalne svrhe, podjela dobiti mora se dogovarati dvostrano, odnosno mora obuhvatiti uzajamno dogovorene uvjete između strane koja je dopustila pristup i korištenje genetskog materijala i strane koja taj isti genetski materijal i koristi. Dobiti mogu biti financijske/monetarne ili ne-monetarne prirode.

- obveza pridržavanja:

Stranka Protokola ima obvezu poduzeti mjere koje omogućuju da su genetski resursi prikupljeni u skladu s prethodnim pristankom o pristupu i da su uspostavljeni uzajamno dogovoreni uvjeti o podjeli dobiti. Stranke Protokola potiče se da u zajednički dogovorene uvjete unesu odredbe o rješavanju sporova te da osiguraju mogućnost traženja pravnog lijeka u okviru svojih pravnih sustava u situacijama kada se pojave sporovi vezani uz već dogovorene uvjete. Stranka Protokola ima obvezu poduzeti mjere kako da nadgleda korištenje svojih genetskih resursa što može provoditi uz pomoć kontrolnih točaka u bilo kojoj etapi vrijednosnog lanca: istraživanja, razvoja, inovacije, pre-komercijalizacije i komercijalizacije. Svaki korisnik, pravna i fizička osoba, sa svoje strane moraju biti upoznati s pravilima i procedurom o korištenju genetskog materijala države koja je vlasnik genetskog materijala i iz koje imaju namjeru prikupiti i/ili koristiti genetski materijal. Također, prilikom korištenja genetskog materijala imaju obvezu primijeniti sve gore navedene ključne postavke Protokola.

Obzirom da je u pitanju Protokol usvojen uz Konvenciju, ministarstvo nadležno za zaštitu okoliša i prirode imat će ključnu ulogu i odgovornost u njegovoj provedbi na nacionalnoj razini.

IV. OCJENA SREDSTAVA POTREBNIH ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Za provedbu ovoga Zakona nije potrebno osigurati dodatna financijska sredstva u državnom proračunu Republike Hrvatske.

Stranke Protokola imaju financijske obveze u smislu godišnje članarine. Za provedbu Protokola ne predviđaju se posebni izravni troškovi, a poslove provedbe ovoga Zakona obavljat će u okviru propisanog djelokruga ministarstvo nadležno za zaštitu okoliša i prirode.

V. PRIJEDLOG ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Temelj za donošenje ovoga Zakona po hitnom postupku nalazi se u članku 204. stavku 1. Poslovnika Hrvatskoga sabora (Narodne novine, broj 81/2013) i to u drugim osobito opravdanim državnim razlozima. Naime, s obzirom na razloge navedene u točkama II. i III. ovoga Prijedloga zakona, te imajući u vidu značaj ovoga međunarodnog ugovora u pogledu zaštite prirode i očuvanja genetskih resursa Republike Hrvatske, ocjenjuje se da postoji interes da Republika Hrvatska što skorije okonča svoj unutarnji pravni postupak, kako bi se stvorile pretpostavke da Protokol, u skladu sa svojim odredbama, stupi na snagu u odnosu na Republiku Hrvatsku.

S obzirom na prirodu postupka potvrđivanja međunarodnih ugovora, kojim država i formalno izražava spremnost da bude vezana već sklopljenim međunarodnim ugovorom, kao i činjenicu da se u ovoj fazi postupka ne može mijenjati ili dopunjavati tekst međunarodnog ugovora, predlaže se ovaj Prijedlog zakona raspraviti i prihvatiti po hitnom postupku, objedinjavajući prvo i drugo čitanje.

**KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU PROTOKOLA IZ NAGOYE
O PRISTUPU GENETSKIM RESURSIMA TE POŠTENJOJ I PRAVIČNOJ PODJELI
DOBITI KOJA PROIZLAZI IZ NJIHOVA KORIŠTENJA UZ KONVENCIJU
O BIOLOŠKOJ RAZNOLIKOSTI**

Članak 1.

Potvrđuje se Protokol iz Nagoye o pristupu genetskim resursima te poštenoj i pravičnoj podjeli dobiti koja proizlazi iz njihova korištenja uz Konvenciju o biološkoj raznolikosti, sastavljen u Nagoyi, 29. listopada 2010. godine, u izvorniku na arapskom, kineskom, engleskom, francuskom, ruskom i španjolskom jeziku.

Članak 2.

Tekst Protokola iz članka 1. ovoga Zakona, u izvorniku na engleskom jeziku i u prijevodu na hrvatski jezik, glasi:

**PROTOKOL IZ NAGOYE O PRISTUPU GENETSKIM RESURSIMA TE POŠTENJOJ
I PRAVIČNOJ PODJELI DOBITI KOJA PROIZLAZI IZ NJIHOVA KORIŠTENJA
UZ KONVENCIJU O BIOLOŠKOJ RAZNOLIKOSTI**

Stranke ovoga Protokola,

Kao stranke Konvencije o biološkoj raznolikosti, dalje u tekstu „Konvencija“,

Podsjećajući da je poštena i pravična podjela dobiti koja proizlazi iz korištenja genetskih resursa jedan od tri temeljna cilja Konvencije i *priznajući* da se ovaj Protokol bavi provedbom tog cilja u okviru Konvencije,

Ponovno potvrđujući suverena prava država nad njihovim prirodnim resursima i u skladu s odredbama Konvencije,

Također podsjećajući na članak 15. Konvencije,

Prepoznajući važan doprinos održivom razvoju koji su prijenos tehnologije i suradnja omogućili u izgradnji kapaciteta za istraživanje i razvoj s ciljem dodavanja vrijednosti genetskim resursima u zemljama u razvoju, u skladu s člancima 16. i 19. Konvencije,

Prepoznajući da su svijest javnosti o ekonomskoj vrijednosti ekosustava i bioraznolikosti te poštena i pravična podjela te ekonomske vrijednosti s čuvarima bioraznolikosti ključni poticaji za očuvanje biološke raznolikosti i održivo korištenje njezinih sastavnica,

Priznajući potencijalnu ulogu pristupa i podjele dobiti u doprinosu očuvanju i održivom korištenju biološke raznolikosti, iskorjenjivanju siromaštva i okolišnoj održivosti te time i u doprinosu postizanju Milenijskih ciljeva razvoja,

Priznajući veze između pristupa genetskim resursima i poštene i pravične podjele dobiti koja proizlazi iz korištenja takvih resursa,

Prepoznajući važnost osiguravanja pravne sigurnosti u pogledu pristupa genetskim resursima i poštene i pravične podjele dobiti koja proizlazi iz njihova korištenja,

Prepoznajući nadalje važnost promicanja pravičnosti i poštenja u pregovaranju uzajamno dogovorenih uvjeta između osiguravatelja i korisnika genetskih resursa,

Također prepoznajući važnu ulogu žena u pristupu i podjeli dobiti te potvrđujući potrebu za potpunim sudjelovanjem žena na svim razinama stvaranja politika i provedbe očuvanja bioraznolikosti,

Odlučni u daljnjoj potpori učinkovite provedbe odredbi Konvencije vezanih za pristup i podjelu dobiti,

Prepoznajući da je za rješavanje pitanja poštene i pravične podjele dobiti koja proizlazi iz korištenja genetskih resursa i tradicionalnih znanja povezanih s genetskim resursima koji se pojavljuju u prekograničnim situacijama ili za koje nije moguće odobriti ili ishoditi prethodni informirani pristanak potrebno naći inovativno rješenje,

Prepoznajući važnost genetskih resursa za sigurnost hrane, javno zdravlje, očuvanje bioraznolikosti, i ublažavanje i prilagodbu klimatskim promjenama,

Prepoznajući posebnu narav poljoprivredne bioraznolikosti, njezine specifične značajke i probleme koji zahtijevaju specifična rješenja,

Prepoznajući međusobnu ovisnost svih zemalja u pogledu genetskih resursa za hranu i poljoprivredu kao i njihovu posebnu narav te važnost za postizanje sigurnosti hrane u cijelome svijetu i za održivi razvoj poljoprivrede u kontekstu ublažavanja siromaštva i klimatskih promjena te potvrđujući ključnu ulogu Međunarodnog ugovora o biljnim genetskim resursima za hranu i poljoprivredu i Komisije za genetske resurse za hranu i poljoprivredu Organizacije za hranu i poljoprivredu (FAO),

Imajući na umu Međunarodne zdravstvene propise (2005.) Svjetske zdravstvene organizacije i važnost osiguravanja pristupa humanim patogenima u svrhu pripravnosti i reagiranja javnog zdravstva,

Priznajući postojeći rad koji je u tijeku u drugim međunarodnim forumima vezan za pristup i podjelu dobiti,

Podsjećajući na Multilateralni sustav pristupa i podjele dobiti uspostavljen u okviru Međunarodnog ugovora o biljnim genetskim resursima za hranu i poljoprivredu koji je izrađen u skladu s Konvencijom,

Prepoznajući da se međunarodni instrumenti vezani za pristup i podjelu dobiti trebaju međusobno podržavati u svrhu postizanja ciljeva Konvencije,

Podsjećajući na važnost članka 8.(j) Konvencije koji se odnosi na tradicionalno znanje povezano s genetskim resursima i poštenu i pravičnu podjelu dobiti koja proizlazi iz korištenja takvog znanja,

Primjećujući međusobni odnos genetskih resursa i tradicionalnog znanja, činjenicu da su za autohtone i lokalne zajednice ti resursi i znanje nerazdvojivi, važnost tradicionalnog znanja za očuvanje biološke raznolikosti i održivo korištenje njezinih sastavnica te za održiv život tih zajednica,

Prepoznajući različitost okolnosti u kojima se tradicionalno znanje povezano s genetskim resursima čuva ili je u posjedu autohtonih i lokalnih zajednica,

Imajući na umu pravo autohtonih i lokalnih zajednica da utvrde zakonite posjednike svog tradicionalnog znanja povezanog s genetskim resursima unutar svojih zajednica,

Prepoznajući nadalje jedinstvene okolnosti u kojima se tradicionalno znanje povezano s genetskim resursima čuva u zemljama, a koje može biti usmeno, zabilježeno ili u drugim oblicima, te može odražavati bogatu kulturnu baštinu važnu za očuvanje i održivo korištenje biološke raznolikosti,

Primjećujući Deklaraciju Ujedinjenih naroda o pravima autohtonih naroda, i

Potvrđujući da se ni jedna odredba ovoga Protokola neće tumačiti kao smanjivanje ili ukidanje postojećih prava autohtonih i lokalnih zajednica,

Sporazumjele su se kako slijedi:

ČLANAK 1.

CILJ

Cilj ovoga Protokola je poštena i pravična podjela dobiti koja proizlazi iz korištenja genetskih resursa, uključujući putem odgovarajućeg pristupa genetskim resursima i odgovarajućeg prijenosa relevantnih tehnologija, uzimajući u obzir sva prava nad tim resursima i na tehnologije, te putem odgovarajućeg financiranja čime se doprinosi očuvanju biološke raznolikosti i održivom korištenju njezinih sastavnica.

ČLANAK 2.

KORIŠTENJE POJMOVA

Pojmovi definirani u članku 2. Konvencije primjenjuju se na ovaj Protokol. Dodatno, za potrebe ovoga Protokola:

- (a) „Konferencija stranaka“ znači Konferencija stranaka Konvencije;
- (b) „Konvencija“ znači Konvencija o biološkoj raznolikosti;
- (c) „Korištenje genetskih resursa“ znači provedba istraživanja i razvoja genetskog i/ili biokemijskog sastava genetskih resursa, uključujući kroz primjenu biotehnologije kako je definirana u članku 2. Konvencije;

(d) „Biotehnologija“, kako je definirana člankom 2. Konvencije, znači svaka tehnologija koja koristi biološke sustave, žive organizme ili njihove derivate, za proizvodnju ili promjenu proizvoda ili procesa za posebnu namjenu;

(e) „Derivat“ znači biokemijski spoj koji se pojavljuje u prirodi, a koji je rezultat genetske ekspresije ili metabolizma bioloških ili genetskih resursa, čak i ako ne sadrži funkcionalne jedinice nasljeđa.

ČLANAK 3.

PODRUČJE PRIMJENE

Ovaj se Protokol primjenjuje na genetske resurse obuhvaćene člankom 15. Konvencije i na dobiti koje proizlaze iz korištenja tih resursa. Ovaj se Protokol primjenjuje i na tradicionalno znanje povezano s genetskim resursima obuhvaćeno Konvencijom te na dobiti koje proizlaze iz korištenja tog znanja.

ČLANAK 4.

ODNOS S MEĐUNARODNIM UGOVORIMA I INSTRUMENTIMA

1. Odredbe ovoga Protokola ne utječu na prava i obveze stranke koje proizlaze iz postojećeg međunarodnog ugovora, osim u slučajevima kada bi primjena tih prava i obveza izazvala ozbiljnu štetu ili ugrozila bioraznolikost. Namjera ovoga stavka nije stvoriti hijerarhiju između ovoga Protokola i drugih međunarodnih instrumenata.

2. Ni jedna odredba ovoga Protokola ne sprječava stranke da izrade i provedu druge relevantne međunarodne sporazume, uključujući druge specijalizirane ugovore o pristupu i podjeli dobiti, pod uvjetom da podržavaju ciljeve Konvencije i ovoga Protokola i nisu u suprotnosti s njima.

3. Ovaj se Protokol provodi u duhu uzajamne komplementarnosti s drugim međunarodnim instrumentima relevantnim za ovaj Protokol. Treba voditi računa o korisnom i relevantnom radu ili postojećoj praksi u okviru takvih međunarodnih instrumenata i relevantnih međunarodnih organizacija, pod uvjetom da podržavaju ciljeve Konvencije i ovoga Protokola i nisu u suprotnosti s njima.

4. Ovaj je Protokol instrument za provedbu odredbi Konvencije koje se odnose na pristup i podjelu dobiti. Kada se primjenjuje specijalizirani instrument za pristup i podjelu dobiti koji je u skladu i ne kosi se s ciljevima Konvencije i ovoga Protokola, ovaj se Protokol ne primjenjuje na stranku ili stranke specijaliziranog instrumenta u pogledu konkretnog genetskog resursa obuhvaćenog specijaliziranim instrumentom i u svrhu specijaliziranog instrumenta.

ČLANAK 5.

POŠTENA I PRAVIČNA RASPODJELA DOBITI

1. U skladu s člankom 15. stavcima 3. i 7. Konvencije, dobit koja proizlazi iz korištenja genetskih resursa kao i kasnije primjene te komercijalizacije dijeli se na pošten i pravičan

način sa strankom koja osigurava takve resurse a koja je zemlja podrijetla takvih resursa ili strankom koja je genetske resurse stekla u skladu s Konvencijom. Uvjeti takve podjele uzajamno se dogovaraju.

2. Svaka stranka poduzima zakonodavne i administrativne mjere ili mjere opće politike, kako je primjereno, s ciljem osiguravanja da se dobiti koje proizlaze iz korištenja genetskih resursa koji su u posjedu autohtonih i lokalnih zajednica, u skladu s domaćim zakonodavstvom vezanim za stečena prava tih autohtonih i lokalnih zajednica nad tim genetskim resursima, sa zajednicama na koje se odnose dijele na pošten i pravičan način, na temelju uzajamno dogovorenih uvjeta.

3. Za provedbu stavka 1. ovoga članka, svaka stranka poduzima zakonodavne i administrativne mjere ili mjere opće politike, kako je primjereno.

4. Dobiti mogu uključivati monetarne i nemonetarne dobiti, uključujući ali ne ograničavajući se na one navedene u Prilogu.

5. Svaka stranka poduzima zakonodavne i administrativne mjere ili mjere opće politike, kako je primjereno, kako bi dobiti koje proizlaze iz korištenja tradicionalnog znanja povezanog s genetskim resursima na pošten i pravičan način dijelila s autohtonim i lokalnim zajednicama koje posjeduju takvo znanje. Takva podjela treba biti pod uzajamno dogovorenim uvjetima.

ČLANAK 6.

PRISTUP GENETSKIM RESURSIMA

1. Pri ostvarivanju suverenih prava nad prirodnim resursima i podložno domaćem zakonodavstvu ili regulatornim zahtjevima vezanim za pristup i podjelu dobiti, pristup genetskim resursima radi njihovog korištenja podliježe prethodnom informiranom pristanku stranke koja osigurava takve resurse a koja je zemlja podrijetla takvih resursa ili stranke koja je stekla genetske resurse u skladu s Konvencijom, osim ako ta stranka odredi drukčije.

2. U skladu sa svojim domaćim pravom, svaka stranka poduzima mjere, kako je primjereno, s ciljem osiguravanja ishoda prethodnog informiranog pristanka ili odobrenja te uključivanja autohtonih i lokalnih zajednica za pristup genetskim resursima u slučajevima kada one imaju stečeno pravo odobriti pristup takvim resursima.

3. Na temelju stavka 1. ovoga članka, svaka stranka koja zahtijeva prethodni informirani pristanak poduzima neophodne zakonodavne i administrativne mjere ili mjere opće politike, kako je primjereno, s ciljem:

(a) osiguravanja pravne sigurnosti, jasnoće i transparentnosti domaćeg zakonodavstva ili regulatornih zahtjeva vezanih za pristup i podjelu dobiti;

(b) osiguravanja poštenih i neproizvoljnih pravila i postupaka za pristup genetskim resursima;

(c) pružanja informacija o tome kako se podnosi zahtjev za prethodni informirani pristanak;

(d) osiguravanja jasne i transparentne pisane odluke nadležnog nacionalnog tijela, na ekonomičan način i u razumnom vremenskom roku;

(e) osiguravanja izdavanja dopuštenja ili jednakovrijednog dokumenta u vrijeme pristupa kao dokaza odluke o prethodno informiranom pristanku i dokaza utvrđivanja uzajamno dogovorenih uvjeta, te u skladu s tim obavješćivanja Mehanizma za razmjenu informacija za pristup i podjelu dobiti;

(f) kada je primjenjivo, i u skladu s domaćim zakonodavstvom, utvrđivanja kriterija i/ili postupaka za ishođenje prethodnog informiranog pristanka ili dopuštenja i uključivanje autohtonih i lokalnih zajednica za pristup genetskim resursima; te

(g) uspostave jasnih pravila i postupaka za zahtijevanje i utvrđivanje uzajamno dogovorenih uvjeta. Takvi se uvjeti navode u pisanom obliku i mogu, među ostalim, sadržavati:

- (i) klauzulu o rješavanju sporova;
- (ii) uvjete vezane za podjelu dobiti, uključujući u pogledu prava intelektualnog vlasništva;
- (iii) uvjete vezane za naknadnu uporabu od strane trećih strana, ako ih uopće ima; te
- (iv) uvjete vezane za promjenu namjere, gdje je primjenjivo.

ČLANAK 7.

PRISTUP TRADICIONALNOM ZNANJU POVEZANOM S GENETSKIM RESURSIMA

U skladu s domaćim pravom, svaka stranka poduzima mjere, kako je primjereno, s ciljem osiguravanja da se tradicionalnom znanju povezanom s genetskim resursima koje je u posjedu autohtonih i lokalnih zajednica pristupa uz prethodni i informirani pristanak ili odobrenje i uz uključenost tih autohtonih i lokalnih zajednica, te osiguravanja da su utvrđeni uzajamno dogovoreni uvjeti.

ČLANAK 8.

POSEBNE OKOLNOSTI

Pri izradi i provedbi zakonodavstva ili regulatornih zahtjeva vezanih za pristup i podjelu dobiti, svaka stranka:

(a) stvara uvjete za promicanje i poticanje istraživanja koja doprinose očuvanju i održivom korištenju biološke raznolikosti, posebno u zemljama u razvoju, uključujući pojednostavljene mjere pristupa istraživanju u nekomercijalne svrhe, te uzimajući u obzir potrebu razmatranja promjene namjene takvih istraživanja;

(b) posvećuje pozornost slučajevima sadašnjih ili prijetećih izvanrednih događaja, kako su definirani na nacionalnoj ili međunarodnoj razini, koji ugrožavaju ili su štetni za zdravlje ljudi, životinja ili biljaka. Stranke mogu uzeti u obzir potrebu za žurnim pristupom genetskim resursima i žurnom poštenom i pravičnom podjelom dobiti koja proizlazi iz korištenja tih genetskih resursa, uključujući pristup pristupačnom liječenju onima kojima je ono potrebno, posebno u zemljama u razvoju;

(c) razmatra važnost genetskih resursa za hranu i poljoprivredu te njihovu posebnu ulogu u sigurnosti hrane.

ČLANAK 9.

DOPRINOS OČUVANJU I ODRŽIVOM KORIŠTENJU

Stranke potiču korisnike i osiguravatelje da dobiti koje proizlaze iz korištenja genetskih resursa usmjere na očuvanje biološke raznolikosti i održivo korištenje njezinih sastavnica.

ČLANAK 10.

GLOBALNI MULTILATERALNI MEHANIZAM ZA PODJELU DOBITI

Stranke razmatraju potrebu za globalnim multilateralnim mehanizmom za podjelu dobiti i modalitete tog mehanizma s ciljem rješavanja pitanja poštene i pravične podjele dobiti koja proizlazi iz korištenja genetskih resursa i tradicionalnog znanja povezanog s genetskim resursima do kojeg dolazi u prekograničnim situacijama ili za koje nije moguće odobriti ili ishoditi prethodni informirani pristanak. Dobit koju dijele korisnici genetskih resursa i tradicionalnih znanja povezanih s genetskim resursima putem ovoga mehanizma koristi se kao podrška očuvanju biološke raznolikosti i održivog korištenja njezinih sastavnica na globalnoj razini.

ČLANAK 11.

PREKOGRANIČNA SURADNJA

1. U slučajevima kada se isti genetski resursi pronađu *in situ* na državnom području više stranaka, te stranke nastoje surađivati, kako je primjereno, uz uključivanje autohtonih i lokalnih zajednica, kada je primjenjivo, s ciljem provedbe ovoga Protokola.

2. Kada isto tradicionalno znanje povezano s genetskim resursima dijeli jedna ili više autohtonih i lokalnih zajednica u nekoliko stranaka, te stranke nastoje surađivati, kako je primjereno, uz uključivanje autohtonih i lokalnih zajednica s ciljem provedbe cilja ovoga Protokola.

ČLANAK 12.

TRADICIONALNO ZNANJE POVEZANO S GENETSKIM RESURSIMA

1. Pri provedbi svojih obveza na temelju ovoga Protokola stranke u skladu s domaćim pravom u obzir uzimaju običajna prava autohtonih i lokalnih zajednica, protokole i postupke

zajednica, kako je primjenjivo, u pogledu tradicionalnog znanja povezanog s genetskim resursima.

2. Stranke, uz učinkovito sudjelovanje autohtonih i lokalnih zajednica, uspostavljaju mehanizme za informiranje potencijalnih korisnika tradicionalnog znanja povezanog s genetskim resursima o njihovim obvezama, uključujući mjere koje postaju dostupne putem Mehanizma za razmjenu informacija o pristupu genetskim resursima i poštenoj i pravičnoj podjeli dobiti koja proizlazi iz korištenja takvog znanja.

3. Stranke ulažu napore kako bi podržale, prema potrebi, autohtone i lokalne zajednice, uključujući žene unutar tih zajednica, u izradi:

(a) protokola zajednice vezano za pristup tradicionalnom znanju povezanom s genetskim resursima i poštenu i pravičnu podjelu dobiti koja proizlazi iz korištenja takvog znanja;

(b) minimalnih zahtjeva za uzajamno dogovorene uvjete kako bi se osigurala poštena i pravična podjela dobiti koja proizlazi iz korištenja tradicionalnog znanja povezanog s genetskim resursima; i

(c) modela ugovornih klauzula za podjelu dobiti koja proizlazi iz korištenja tradicionalnog znanja povezanog s genetskim resursima.

4. Stranke pri provedbi ovoga Protokola ne smiju, u mjeri u kojoj je to moguće, ograničavati uobičajeno korištenje i razmjenu genetskih resursa i s tim povezanog tradicionalnog znanja unutar autohtonih i lokalnih zajednica i među njima u skladu s ciljevima Konvencije.

ČLANAK 13.

NACIONALNE KONTAKT OSOBE I NADLEŽNA NACIONALNA TIJELA

1. Svaka stranka određuje nacionalnu kontakt osobu za pristup i podjelu dobiti. Nacionalna kontakt osoba stavlja na raspolaganje informacije kako slijedi:

(a) podnositeljima zahtjeva koji traže pristup genetskim resursima, informacije o postupcima za ishođenje prethodnog informiranog pristanka i utvrđivanju uzajamno dogovorenih uvjeta, uključujući podjelu dobiti;

(b) podnositeljima zahtjeva koji traže pristup tradicionalnom znanju povezanom s genetskim resursima, kada je to moguće, informacije o postupcima za ishođenje prethodno informiranog pristanka ili dopuštenja te uključivanje, kako je primjereno, autohtonih i lokalnih zajednica i utvrđivanju uzajamno dogovorenih uvjeta, uključujući podjelu dobiti; te

(c) informacije o nadležnim nacionalnim tijelima, relevantnim autohtonim i lokalnim zajednicama i relevantnim dionicima.

Nacionalna kontakt osoba odgovorna je za suradnju s Tajništvom.

2. Svaka stranka određuje jedno ili više nadležnih nacionalnih tijela za pristup i podjelu dobiti. Nadležna nacionalna tijela odgovorna su, u skladu s primjenjivim nacionalnim zakonodavnim i administrativnim mjerama ili mjerama opće politike, za odobravanje pristupa ili, kako je primjenjivo, za izdavanje pisanog dokaza o tome da su ispunjeni uvjeti za pristup i odgovorna su za pružanje savjeta vezanih za primjenjive postupke i uvjete za ishođenje prethodnog informiranog pristanka i preuzimanja uzajamno dogovorenih uvjeta.

3. Stranka može odrediti jedno tijelo za izvršavanje funkcija i kontakt osobe i nadležnog nacionalnog tijela.

4. Svaka stranka najkasnije do dana stupanja na snagu ovoga Protokola za tu stranku, obavješćuje Tajništvo o kontakt podacima svoje nacionalne kontakt osobe i svojeg nadležnog nacionalnog tijela ili više tijela. Kada stranka odredi više od jednog nadležnog nacionalnog tijela, uz obavijest o istom Tajništvu dostavlja i relevantne informacije o odgovarajućim nadležnostima tih tijela. Kada je primjenjivo, u tim informacijama navodi se najmanje koje je nadležno tijelo odgovorno za koji traženi genetski resurs. Svaka stranka bez odlaganja obavješćuje Tajništvo o svakoj promjeni nacionalne kontakt osobe ili kontakt podataka ili odgovornosti nadležnog nacionalnog tijela ili više tijela.

5. Informacije primljene za temelju stavka 4. ovoga članka Tajništvo stavlja na raspolaganje putem Mehanizma za razmjenu informacija o pristupu i podjeli dobiti.

ČLANAK 14.

MEHANIZAM ZA RAZMJENU INFORMACIJA O PRISTUPU I PODJELI DOBITI TE RAZMJENA INFORMACIJA

1. Mehanizam za razmjenu informacija o pristupu i podjeli dobiti ovim se uspostavlja kao dio mehanizma za razmjenu informacija na temelju članka 18. stavka 3. Konvencije. Mehanizam služi kao sredstvo za razmjenu informacija vezanih za pristup i podjelu dobiti. Njime se posebno omogućuje pristup informacijama koje kao relevantne za provedbu ovoga Protokola na raspolaganje stavlja svaka stranka.

2. Ne dovodeći u pitanje zaštitu povjerljivih informacija, svaka stranka stavlja na raspolaganje Mehanizmu za razmjenu informacija o pristupu i podjeli dobiti sve informacije koje se zahtijevaju ovim Protokolom kao i informacije potrebne na temelju odluka donesenih od strane Konferencija stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovoga Protokola. Te informacije uključuju:

(a) zakonodavne i administrativne mjere i mjere opće politike vezane za pristup i podjelu dobiti;

(b) informacije o nacionalnoj kontakt osobi i nadležnom nacionalnom tijelu ili tijelima; te

(c) dopuštenja ili jednakovrijedne dokumente izdane u vrijeme pristupa kao dokaz odluke o ishođenju prethodno informiranog pristanka i kao dokaz o utvrđivanju uzajamno dogovorenih uvjeta.

3. Dodatne informacije, ukoliko su dostupne i kako je primjereno, mogu uključivati:

- (a) relevantna nadležna tijela autohtonih i lokalnih zajednica, i obavijesti, već prema tome kako se odluči;
- (b) model ugovornih klauzula;
- (c) metode i alate izrađene za praćenje genetskih resursa;
- (d) kodekse ponašanja i najbolje prakse.

4. Modalitete rada Mehanizma za razmjenu informacija o pristupu i podjeli dobiti, uključujući izvješća o aktivnostima u okviru Mehanizma, razmatra i o njima odlučuje Konferencija stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovoga Protokola na svojem prvom sastanku, a nakon toga se preispituju.

ČLANAK 15.

PRIDRŽAVANJE DOMAĆEG ZAKONODAVSTVA ILI REGULATORNIH ZAHTJEVA VEZANIH ZA PRISTUP I PODJELU DOBITI

1. Svaka stranka poduzima odgovarajuće, učinkovite i proporcionalne zakonodavne i administrativne mjere ili mjere opće politike kako bi osigurala da je pristup genetskim resursima koji se koriste u okviru njezine nadležnosti proveden u skladu s prethodno informiranim pristankom te da su utvrđeni uzajamno dogovoreni uvjeti, kako zahtijeva domaće zakonodavstvo vezano za pristup i podjelu dobiti ili regulatorni zahtjevi druge stranke.
2. Stranke poduzimaju odgovarajuće, učinkovite i proporcionalne mjere kako bi rješavale situacije nepridržavanja mjera usvojenih u skladu sa stavkom 1. ovoga članka.
3. U mjeri u kojoj je to moguće i kako je primjereno stranke surađuju u slučajevima navodnog kršenja domaće zakonodavstva vezanog za pristup i podjelu dobiti ili regulatornih zahtjeva navedenih u stavku 1. ovoga članka.

ČLANAK 16.

PRIDRŽAVANJE DOMAĆEG ZAKONODAVSTVA ILI REGULATORNIH ZAHTJEVA VEZANIH ZA PRISTUP I PODJELU DOBITI ZA TRADICIONALNO ZNAJENJE POVEZANO S GENETSKIM RESURSIMA

1. Svaka stranka poduzima odgovarajuće, učinkovite i proporcionalne zakonodavne i administrativne mjere ili mjere opće politike, kako je primjereno, kako bi osigurala da se tradicionalnom znanju povezanom s genetskim resursima koji se koriste u okviru njezine nadležnosti pristupa u skladu s prethodno informiranim pristankom ili dopuštenjem i uz uključenost autohtonih i lokalnih zajednica te da su utvrđeni uzajamno dogovoreni uvjeti, kako zahtijeva domaće zakonodavstvo vezano za pristup i podjelu dobiti ili regulatorni zahtjevi druge stranke u kojoj se nalaze takve autohtone i lokalne zajednice.
2. Svaka stranka poduzima odgovarajuće, učinkovite i proporcionalne mjere za rješavanje situacija nepridržavanja mjera usvojenih u skladu sa stavkom 1. ovoga članka.

3. U mjeri u kojoj je to moguće i kako je primjereno stranke surađuju, u slučajevima navodnog kršenja domaćeg zakonodavstva vezanog za pristup i podjelu dobiti ili regulatornih zahtjeva navedenih u stavku 1. ovoga članka.

ČLANAK 17.

PRAĆENJE KORIŠTENJA GENETSKIH RESURSA

1. S ciljem pružanja podrške pridržavanju primjenjivih propisa, svaka stranka poduzima mjere, kako je primjereno, za praćenje korištenja genetskih resursa i povećanje transparentnosti toga korištenja. Takve mjere uključuju:

- (a) određivanje jedne ili više kontrolnih točaka, kako slijedi:
 - (i) određena kontrolna točka prikupljala bi ili primala, kako je primjereno, relevantne informacije vezane za prethodno informirani pristanak, za izvor genetskih resursa, za utvrđivanje uzajamno dogovorenih uvjeta, i/ili korištenje genetskih resursa, kako je primjereno;
 - (ii) svaka stranka od korisnika genetskih resursa zahtijeva, kako je primjereno i ovisno o konkretnim karakteristikama određene kontrolne točke, da informacije navedene u gornjem stavku dostavljaju određenoj kontrolnoj točki. Svaka stranka poduzima odgovarajuće, učinkovite i proporcionalne mjere za rješavanje situacija nepridržavanja;
 - (iii) takve će se informacije, uključujući informacije iz međunarodno priznatih certifikata o sukladnosti kada su dostupni, ne dovodeći u pitanje zaštitu povjerljivih informacija, stavljati na raspolaganje odgovarajućim nacionalnim tijelima, stranci koja daje prethodno informirani pristanak i Mehanizmu za razmjenu informacija o pristupu i podjeli dobiti, kako je primjereno;
 - (iv) kontrolne točke moraju biti učinkovite i trebaju imati funkcije relevantne za provedbu podstavka (a). Trebaju biti relevantne za korištenje genetskih resursa ili za prikupljanje odgovarajućih informacija u, među ostalim, svakoj fazi istraživanja, razvoja, inovacije, predkomercijalizacije ili komercijalizacije.

(b) poticanje korisnika i osiguravatelja genetskih resursa da u uzajamno dogovorene uvjete uključe odredbe o razmjeni informacija vezanih za provedbu takvih uvjeta, uključujući putem zahtjeva za izvješćivanje; te

(c) poticanje korištenja ekonomičnih komunikacijskih alata i sustava.

2. Dopuštenje ili jednakovrijedni dokument izdan u skladu s člankom 6. stavkom 3. točkom (e) i stavljen na raspolaganje Mehanizmu za razmjenu informacija o pristupu i podjeli dobiti predstavlja međunarodno priznat certifikat o sukladnosti.

3. Međunarodno priznat certifikat o sukladnosti služi kao dokaz da se genetskom resursu na koji se certifikat odnosi pristupilo u skladu s prethodno informiranim pristankom te da su utvrđeni uzajamno dogovoreni uvjeti, kako propisuje domaće zakonodavstvo vezano za pristup i podjelu dobiti ili regulatorni zahtjevi stranke koja daje prethodno informirani pristanak.

4. Međunarodno priznat certifikat o sukladnosti sadržava najmanje sljedeće informacije ako nisu povjerljive:

- (a) tijelo koje ga je izdalo;
- (b) datum izdavanja;
- (c) osiguravatelj genetskih resursa;
- (d) jedinstveni broj certifikata;
- (e) osobu ili tijelo kojem je odobren prethodno informirani pristanak;
- (f) predmet ili genetske resurse koje certifikat obuhvaća;
- (g) potvrdu da su utvrđeni uzajamno dogovoreni uvjeti;
- (h) potvrdu da je ishođen prethodno informirani pristanak; te
- (i) komercijalno i/ili nekomercijalno korištenje.

ČLANAK 18.

PRIDRŽAVANJE UZAJAMNO DOGOVORENIH UVJETA

1. Pri provedbi članka 6. stavka 3. točke (g) podtočke (i) i članka 7. svaka stranka potiče osiguravatelje i korisnike genetskih resursa i/ili tradicionalnog znanja povezanog s genetskim resursima da u uzajamno dogovorene uvjete uključe odredbe koje bi obuhvaćale, kada je primjereno, rješavanje sporova uključujući:

- (a) nadležnost kojoj će podvrgnuti sve postupke rješavanja sporova;
- (b) primjenjivo pravo; i/ili
- (c) mogućnosti za alternativno rješavanje sporova poput mirenja ili arbitraže.

2. Svaka stranka treba osigurati da je u slučajevima sporova koji proizlaze iz uzajamno dogovorenih uvjeta u okviru njezinog pravnog sustava dostupna mogućnost traženja zaštite u skladu s primjenjivim zahtjevima nadležnosti.

3. Svaka stranka poduzima učinkovite mjere, kako je primjereno, u pogledu:

- (a) pristupa pravosuđu; te

(b) korištenja mehanizama vezano za obostrano priznanje i izvršenje stranih presuda i arbitražnih odluka.

4. Konferencija stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovoga Protokola preispituje učinkovitost ovoga članka u skladu s člankom 31. ovoga Protokola.

ČLANAK 19.

MODEL UGOVORNIH KLAUZULA

1. Svaka stranka potiče, kako je primjereno, izradu, ažuriranje i korištenje sektorskih i međusektorskih modela ugovornih klauzula za uzajamno dogovorene uvjete.

2. Konferencija stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovoga Protokola povremeno razmatra korištenje sektorskih i međusektorskih modela ugovornih klauzula.

ČLANAK 20.

KODEKSI PONAŠANJA, SMJERNICE I NAJBOLJA PRAKSA I/ILI STANDARDI

1. Svaka stranka potiče, kako je primjereno, izradu, ažuriranje i korištenje dobrovoljnih kodeksa ponašanja, smjernica i najboljih praksa i/ili standarda vezanih za pristup i podjelu dobiti.

2. Konferencija stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovoga Protokola povremeno analizira korištenje dobrovoljnih kodeksa ponašanja, smjernica i najboljih praksa i/ili standarda te razmatra usvajanje posebnih kodeksa ponašanja, smjernica i najboljih praksa i/ili standarda.

ČLANAK 21.

PODIZANJE SVIJEŠTI

Svaka stranka poduzima mjere za podizanje svijesti o važnosti genetskih resursa i tradicionalnog znanja povezanog s genetskim resursima te povezanih pitanja o pristupu i podjeli dobiti. Takve mjere mogu, među ostalim, uključivati:

- (a) promicanje ovoga Protokola, uključujući i njegov cilj;
- (b) organiziranje sastanaka između autohtonih i lokalnih zajednica i relevantnih dionika;
- (c) uspostavu i održavanje službe za korisnike za autohtone i lokalne zajednice i relevantne dionike;
- (d) širenje informacija putem nacionalnog Mehanizma za razmjenu informacija;
- (e) promicanje dobrovoljnih kodeksa ponašanja, smjernica i najboljih praksa i/ili standarda uz savjetovanje s autohtonim i lokalnim zajednicama i relevantnim dionicima;

(f) promicanje, kako je primjereno, domaćih, regionalnih i međunarodnih razmjena iskustava;

(g) obrazovanje i osposobljavanje korisnikâ i osiguravateljâ genetskih resursa i tradicionalnog znanja povezanog s genetskim resursima o njihovim obvezama u pogledu pristupa i podjele dobiti;

(h) uključivanje autohtonih i lokalnih zajednica i relevantnih dionika u provedbu ovoga Protokola; te

(i) podizanje svijesti o protokolima zajednice i postupcima autohtonih i lokalnih zajednica.

ČLANAK 22.

SPOSOBNOSTI

1. Stranke surađuju na jačanju i razvoju sposobnosti te jačanju ljudskih resursa i institucionalnih sposobnosti za učinkovitu provedbu ovoga Protokola u strankama koje su zemlje u razvoju, posebno najslabije razvijenim zemljama i malim otočnim zemljama u razvoju, te strankama s gospodarstvima u tranziciji, uključujući putem postojećih globalnih, regionalnih, subregionalnih i nacionalnih institucija i organizacija. U ovom kontekstu stranke bi trebale omogućiti sudjelovanje autohtonih i lokalnih zajednica i relevantnih dionika, uključujući nevladine organizacije i privatni sektor.

2. Potrebe stranaka koje su zemlje u razvoju, posebno najslabije razvijenih zemalja i malih otočnih zemalja u razvoju, te stranaka s gospodarstvima u tranziciji za financijskim sredstvima u skladu s relevantnim odredbama Konvencije u potpunosti se uzimaju u obzir za jačanje i razvoj sposobnosti u svrhu provedbe ovoga Protokola.

3. Kao temelj za odgovarajuće mjere vezane za provedbu ovoga Protokola, stranke koje su zemlje u razvoju, posebno najslabije razvijene zemlje i male otočne zemlje u razvoju, te stranke s gospodarstvima u tranziciji trebale bi svoje nacionalne potrebe i prioritete vezane za sposobnosti utvrditi putem samoprocjena nacionalnih sposobnosti. Pri tome bi stranke trebale podržavati potrebe u pogledu sposobnosti i prioritete autohtonih i lokalnih zajednica i relevantnih dionika kako su ih oni utvrdili, s naglaskom na potrebama u pogledu sposobnosti i prioritetima žena.

4. Kao podrška provedbi ovoga Protokola jačanje i razvoj sposobnosti može, među ostalim, obuhvatiti sljedeća ključna područja:

(a) sposobnosti za provedbu i pridržavanje obveza iz ovoga Protokola;

(b) sposobnosti za pregovaranje o uzajamno dogovorenim uvjetima;

(c) sposobnosti za izradu, provedbu i izvršenje domaćih zakonodavnih i administrativnih mjera ili mjera opće politike vezano za pristup i podjelu dobiti; te

(d) sposobnosti zemalja za razvoj njihovih unutarnjih istraživačkih mogućnosti s ciljem dodavanja vrijednosti vlastitim genetskim resursima.

5. Mjere u skladu sa stavcima 1. do 4. ovoga članka mogu, među ostalim, uključivati:

- (a) zakonski i institucionalni razvoj;
- (b) promicanje pravičnosti i poštenja u pregovorima, poput osposobljavanja za pregovaranje o uzajamno dogovorenim uvjetima;
- (c) praćenje i izvršenje pridržavanja zakonodavstva;
- (d) korištenje najboljih raspoloživih komunikacijskih alata i sustava za aktivnosti pristupa i podjele dobiti temeljenih na Internetu;
- (e) razvoj i korištenje metoda vrednovanja;
- (f) biološko istraživanje s potencijalno komercijalnom svrhom (bioprospecting), povezana istraživanja i taksonomske studije;
- (g) prijenos tehnologija i infrastrukturu te tehničke sposobnosti za postizanje održivosti takvog prijenosa tehnologija;
- (h) poboljšanje doprinosa aktivnosti pristupa i podjele dobiti za očuvanje biološke raznolikosti i održivo korištenje njezinih sastavnica;
- (i) posebne mjere za povećanje sposobnosti relevantnih dionika vezano za pristup i podjelu dobiti; te
- (j) posebne mjere za povećanje sposobnosti autohtonih i lokalnih zajednica s naglaskom na povećanje sposobnosti žena u tim zajednicama vezano za pristup genetskim resursima i/ili tradicionalno znanje povezano s genetskim resursima.

6. Informacije o jačanju osposobljenosti i razvoju inicijativa na nacionalnoj, regionalnoj i međunarodnoj razini provedenom u skladu sa stavcima 1. do 5. ovoga članka treba dostaviti Mehanizmu za razmjenu informacija o pristupu i podjeli dobiti s ciljem promicanja sinergije i koordinacije za jačanje i razvoj osposobljenosti za pristup i podjelu dobiti.

ČLANAK 23.

PRIJENOS TEHNOLOGIJE I SURADNJA

U skladu s člancima 15., 16., 18. i 19. Konvencije, stranke surađuju u programima tehničkog i znanstvenog istraživanja i razvoja, uključujući aktivnosti biotehnološkog istraživanja, u svrhu postizanja cilja ovoga Protokola. Stranke se obvezuju na promicanje i poticanje pristupa tehnologiji i prijenos tehnologije strankama zemljama u razvoju, posebno najslabije razvijenim zemljama i malim otočnim zemljama u razvoju, te strankama s gospodarstvima u tranziciji s ciljem razvoja i jačanja pouzdanog i održivog tehnološkog i znanstvenog temelja za postizanje ciljeva Konvencije i ovoga Protokola. Kada je to moguće i primjereno, takve se aktivnosti suradnje odvijaju u stranci ili strankama i sa strankom ili

strankama koje osiguravaju genetske resurse a koja je zemlja ili koje su zemlje podrijetla takvih resursa ili strankom ili strankama koje su genetske resurse stekle u skladu s Konvencijom.

ČLANAK 24.

DRŽAVE KOJE NISU STRANKE

Stranke potiču države koje nisu stranke da pristupe ovom Protokolu i dostave odgovarajuće informacije Mehanizmu za razmjenu informacija o pristupu i podjeli dobiti.

ČLANAK 25.

FINANCIJSKI MEHANIZAM I SREDSTVA

1. Pri razmatranju financijskih sredstava za provedbu ovoga Protokola, stranke uzimaju u obzir odredbe članka 20. Konvencije.
2. Financijski mehanizam Konvencije jest financijski mehanizam za ovaj Protokol.
3. U pogledu jačanja sposobnosti i razvoja iz članka 22. ovoga Protokola, Konferencija stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovoga Protokola, prilikom pružanja uputa vezano za financijski mehanizam iz stavka 2. ovoga članka, za razmatranje od strane Konferencije stranaka uzima u obzir potrebe za financijskim sredstvima stranaka koje su zemlje u razvoju, posebno najslabije razvijenih zemalja i malih otočnih zemalja u razvoju, te stranaka s gospodarstvima u tranziciji, kao i potrebe u pogledu sposobnosti i prioritete autohtonih i lokalnih zajednica, uključujući i žena u tim zajednicama.
4. U kontekstu stavka 1. ovoga članka stranke također uzimaju u obzir potrebe stranaka koje su zemlje u razvoju, posebno najslabije razvijenih zemalja i malih otočnih zemalja u razvoju, te stranaka s gospodarstvima u tranziciji vezano za njihova nastojanja da utvrde i provedu svoje zahtjeve za jačanje sposobnosti i razvoj u svrhu provedbe ovoga Protokola.
5. Smjernice koje su financijskom mehanizmu Konvencije upućene u odgovarajućim odlukama Konferencije stranaka, uključujući one dogovorene prije usvajanja ovoga Protokola, primjenjuju se, *mutatis mutandis*, na odredbe ovoga članka.
6. Stranke koje su razvijene zemlje mogu također osigurati, a stranke zemlje u razvoju i stranke s gospodarstvima u tranziciji mogu koristiti, financijska i druga sredstva za provedbu odredbi ovoga Protokola putem bilateralnih, regionalnih i multilateralnih kanala.

ČLANAK 26.

KONFERENCIJA STRANAKA KOJA SLUŽI KAO SASTANAK STRANAKA OVOGA PROTOKOLA

1. Konferencija stranaka služi kao sastanak stranaka ovoga Protokola.
2. Stranke Konvencije koje nisu stranke ovoga Protokola mogu sudjelovati kao promatrači u radu svakog sastanka Konferencije stranaka koji služi kao sastanak stranaka

ovoga Protokola. Kada Konferencija stranaka služi kao sastanak stranaka ovoga Protokola, odluke na temelju ovoga Protokola donose samo one stranke koje su stranke ovoga Protokola.

3. Kada Konferencija stranaka služi kao sastanak stranaka ovoga Protokola, svaki član Ureda Konferencije stranaka koji predstavlja stranku Konvencije koja u tom trenutku nije i stranka ovoga Protokola zamjenjuje se članom kojeg će između sebe odabrati stranke ovoga Protokola.

4. Konferencija stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovoga Protokola redovito preispituje provedbu ovoga Protokola i u sklopu svog mandata donosi odluke potrebne za promicanje njegove učinkovite provedbe. Izvršava funkcije koje joj dodijeli ovaj Protokol i:

- (a) daje preporuke vezano za sva pitanja neophodna za provedbu ovoga Protokola;
- (b) osniva pomoćna tijela koja se smatraju nužnima za provedbu ovoga Protokola;
- (c) traži i koristi, kada je primjereno, usluge i suradnju nadležnih međunarodnih organizacija i međuvladinih i nevladinih tijela, te informacije koje oni daju;
- (d) uspostavlja oblik i intervale za prijenos informacija koje se dostavljaju u skladu s člankom 29. ovoga Protokola, te razmatra takve informacije kao i izvješća koja dostavi neko pomoćno tijelo;
- (e) razmatra i usvaja, kako bude potrebno, izmjene ovoga Protokola i njegovog Priloga, kao i sve dodatne priloge ovom Protokolu koje se smatra potrebnim za provedbu Protokola; te
- (f) izvršava sve druge funkcije koje mogu biti potrebne za provedbu ovoga Protokola.

5. Poslovnik Konferencije stranaka i financijska pravila Konvencije primjenjuju se *mutatis mutandis* na temelju ovoga Protokola, osim ako Konferencija stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovoga Protokola konsenzusom odluči drukčije.

6. Tajništvo saziva prvi sastanak Konferencije stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovoga Protokola koji se održava istovremeno s prvim sastankom Konferencije stranaka koji je predviđen nakon dana stupanja na snagu ovoga Protokola. Naknadni redovni sastanci Konferencije stranaka koji služe kao sastanak stranaka ovoga Protokola održavaju se istovremeno s redovnim sastancima Konferencije stranaka, osim ako Konferencija stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovoga Protokola odluči drukčije.

7. Izvanredni sastanci Konferencije stranaka koji služe kao sastanak stranaka ovoga Protokola održavaju se u drugim terminima koje Konferencija stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovoga Protokola smatra potrebnima ili na pisani zahtjev bilo koje stranke, pod uvjetom da u roku od šest mjeseci nakon što Tajništvo obavijesti stranke o zahtjevu, najmanje trećina stranaka podrži taj zahtjev.

8. Ujedinjeni narodi, specijalizirane agencije Ujedinjenih naroda i Međunarodna agencija za atomsku energiju kao i bilo koja stranka koja je njihova članica ili promatrači koji nisu stranke Konvencije mogu biti zastupljeni kao promatrači na sastancima Konferencije stranaka

koja služi kao sastanak stranaka ovoga Protokola. Svakom tijelu ili agenciji, bilo nacionalnoj ili međunarodnoj, vladinoj ili nevladinoj, koja je kvalificirana za pitanja koja obuhvaća ovaj Protokol i koja je obavijestila Tajništvo o želji da na sastanku Konferencije stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovoga Protokola bude zastupljena kao promatrač, može biti dopušten pristup, osim u slučaju kada najmanje jedna trećina prisutnih stranaka uloži prigovor. Osim ako je drukčije određeno ovim člankom, pristup i sudjelovanje promatrača podliježe poslovniku iz stavka 5. ovoga članka.

ČLANAK 27.

POMOĆNA TIJELA

1. Svako pomoćno tijelo uspostavljeno Konvencijom ili na temelju Konvencije može služiti ovom Protokolu, uključujući i prema odluci Konferencije stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovoga Protokola. Svaka takva odluka točno utvrđuje zadaće koje treba izvršavati.
2. Stranke Konvencije koje nisu stranke ovoga Protokola mogu sudjelovati kao promatrači u radu svakog sastanka svakog takvog pomoćnog tijela. Kada pomoćno tijelo Konvencije služi kao pomoćno tijelo ovoga Protokola, odluke na temelju ovoga Protokola usvajaju samo stranke ovoga Protokola.
3. Kada pomoćno tijelo Konvencije izvršava svoje dužnosti u pogledu pitanja vezanih za ovaj Protokol, svaki član ureda tog pomoćnog tijela koji predstavlja stranku Konvencije koja u tom trenutku nije i stranka ovoga Protokola zamjenjuje se članom kojeg će između sebe odabrati stranke ovoga Protokola.

ČLANAK 28.

TAJNIŠTVO

1. Tajništvo osnovano na temelju članka 24. Konvencije služi kao tajništvo ovoga Protokola.
2. Članak 24. stavak 1. Konvencije o funkcijama tajništva primjenjuje se, *mutatis mutandis*, na ovaj Protokol.
3. U mjeri u kojoj su zasebni, troškove usluga tajništva za ovaj Protokol pokrivaju stranke Protokola. Konferencija stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovoga Protokola na svojem prvom sastanku odlučuje o potrebnim proračunskim dogovorima u tu svrhu.

ČLANAK 29.

PRAĆENJE I IZVJEŠĆIVANJE

Svaka stranka prati provedbu svojih obveza na temelju ovoga Protokola i, u intervalima i obliku koji odredi Konferencija stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovoga Protokola, izvješćuje Konferenciju stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovoga Protokola o mjerama koje je poduzela s ciljem provedbe ovoga Protokola.

ČLANAK 30.**POSTUPCI I MEHANIZMI ZA PROMICANJE PRIDRŽAVANJA
OVOGA PROTOKOLA**

Konferencija stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovoga Protokola na svojem prvom sastanku razmatra i odobrava postupke suradnje i institucionalne mehanizme za promicanje pridržavanja odredbi ovoga Protokola i rješavanje slučajeva nepridržavanja. Ti postupci i mehanizmi uključuju odredbe za pružanje savjeta ili pomoći, gdje je primjereno. Odvojeni su od postupaka rješavanja sporova i mehanizama na temelju članka 27. Konvencije i ne dovode ih u pitanje.

ČLANAK 31.**PROCJENA I PREISPITIVANJE**

Konferencija stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovoga Protokola evaluaciju učinkovitosti ovoga Protokola provodi četiri godine nakon stupanja na snagu ovoga Protokola i potom u intervalima koje odredi Konferencija stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovoga Protokola.

ČLANAK 32.**POTPISIVANJE**

Ovaj je Protokol otvoren za potpisivanje strankama Konvencije u sjedištu Ujedinjenih naroda u New Yorku, od 2. veljače 2011. do 1. veljače 2012.

ČLANAK 33.**STUPANJE NA SNAGU**

1. Ovaj Protokol stupa na snagu devedesetog dana od datuma polaganja pedesetog instrumenta ratifikacije, prihvata, odobrenja ili pristupa od strane država ili organizacija regionalne ekonomske integracije koje su stranke Konvencije.
2. Ovaj Protokol stupa na snagu za državu ili organizaciju regionalne ekonomske integracije koja ratificira, prihvati ili odobri ovaj Protokol ili mu pristupi nakon polaganja pedesetog instrumenta iz stavka 1. ovoga članka devedesetog dana od datuma na koji ta država ili organizacija regionalne ekonomske integracije položi svoj instrument ratifikacije, prihvata, odobrenja ili pristupa, ili na dan stupanja na snagu Konvencije za tu državu ili organizaciju regionalne ekonomske integracije, što god nastupi kasnije.
3. Za potrebe stavaka 1. i 2. ovoga članka, ni jedan instrument koji položi organizacija regionalne ekonomske integracije dodatno onima koje su već položile države članice takve organizacije ne uzima se u obzir.

ČLANAK 34.

REZERVE

Na ovaj Protokol ne mogu se izjaviti rezerve.

ČLANAK 35.

POVLAČENJE

1. U svakom trenutku po proteku dvije godine od datuma kada je ovaj Protokol stupio na snagu za neku stranku, ta se stranka može povući iz ovoga Protokola pisanom obaviješću depozitaru.
2. Takvo povlačenje stupa na snagu nakon isteka godine dana od datuma na koji je depozitar zaprimio obavijest o povlačenju, ili onoga kasnijeg datuma koji se može navesti u obavijesti o povlačenju.

ČLANAK 36.

VJERODOSTOJNI TEKSTOVI

Izvornik ovoga Protokola, čiji su tekstovi na arapskom, kineskom, engleskom, francuskom, ruskom i španjolskom jeziku jednako vjerodostojni, polaže se kod glavnog tajnika Ujedinjenih naroda.

U POTVRDU TOGA niže potpisani, propisno za to ovlašteni, potpisali su ovaj Protokol na navedene datume.

SASTAVLJENO u Nagoyi dana dvadeset i devetoga mjeseca listopada godine dvije tisuće i desete.

*Prilog***MONETARNA I NEMONETARNA DOBIT**

1. Monetarna dobit može uključivati, ali nije ograničena na:
 - (a) naknade za pristup/naknade po prikupljenom uzorku ili stečene na neki drugi način;
 - (b) plaćanje unaprijed;
 - (c) etapno plaćanje;
 - (d) plaćanje postotka od prodaje;
 - (e) naknade za licence u slučaju komercijalizacije;
 - (f) posebne naknade koje se uplaćuju u fond za očuvanje i održivo korištenje bioraznolikosti;
 - (g) plaće i povlaštene uvjete kada su uzajamno dogovoreni;
 - (h) financiranje istraživanja;
 - (i) zajedničko ulaganje;
 - (j) zajedničko vlasništvo relevantnih prava intelektualnog vlasništva.

2. Nemonetarna dobit može uključivati, ali nije ograničena na:
 - (a) podjelu rezultata istraživanja i razvoja;
 - (b) suradnju i doprinos u programima znanstvenog istraživanja i razvoja, posebno aktivnosti biotehnoškog istraživanja, kada je to moguće u stranci koja osigurava genetske resurse;
 - (c) sudjelovanje u razvoju proizvoda;
 - (d) suradnju i doprinos obrazovanju i osposobljavanju;
 - (e) pristup *ex situ* objektima za genetske resurse i bazama podataka;
 - (f) prijenos znanja i tehnologije na osiguravatelja genetskih resursa pod pravednim i najpovoljnijim uvjetima, uključujući pod koncesijskim i povlaštenim uvjetima kada je dogovoreno, posebno znanja i tehnologije koji koriste genetske resurse, uključujući biotehnologiju, ili koji su relevantni za očuvanje i održivo korištenje biološke raznolikosti;
 - (g) jačanje sposobnosti za prijenos tehnologije;

- (h) institucionalno jačanje sposobnosti;
- (i) ljudske i materijalne resurse za jačanje sposobnosti za upravljanje i provedbu propisa o pristupu;
- (j) osposobljavanje vezano za genetske resurse uz potpuno sudjelovanje zemalja koje osiguravaju genetske resurse, i kada je moguće, u takvim zemljama;
- (k) pristup znanstvenim podacima relevantnim za očuvanje i održivo korištenje biološke raznolikosti, uključujući biološke inventare i taksonomske studije;
- (l) doprinose lokalnom gospodarstvu;
- (m) istraživanje usmjereno na prioritetne potrebe, poput zdravlja i sigurnosti hrane, uzimajući u obzir domaće korištenje genetskih resursa u stranci koja osigurava genetske resurse;
- (n) institucionalne i profesionalne odnose koji mogu proisteći iz sporazuma o pristupu i podjeli dobiti i naknadnim aktivnostima suradnje;
- (o) dobiti vezane za sigurnost hrane i sredstava za život;
- (p) društveno priznanje;
- (q) zajedničko vlasništvo relevantnih prava intelektualnog vlasništva.

NAGOYA PROTOCOL ON ACCESS TO GENETIC RESOURCES AND THE FAIR AND EQUITABLE SHARING OF BENEFITS ARISING FROM THEIR UTILIZATION TO THE CONVENTION ON BIOLOGICAL DIVERSITY

The Parties to this Protocol,

Being Parties to the Convention on Biological Diversity, hereinafter referred to as “the Convention”,

Recalling that the fair and equitable sharing of benefits arising from the utilization of genetic resources is one of three core objectives of the Convention, and recognizing that this Protocol pursues the implementation of this objective within the Convention,

Reaffirming the sovereign rights of States over their natural resources and according to the provisions of the Convention,

Recalling further Article 15 of the Convention,

Recognizing the important contribution to sustainable development made by technology transfer and cooperation to build research and innovation capacities for adding value to genetic resources in developing countries, in accordance with Articles 16 and 19 of the Convention,

Recognizing that public awareness of the economic value of ecosystems and biodiversity and the fair and equitable sharing of this economic value with the custodians of biodiversity are key incentives for the conservation of biological diversity and the sustainable use of its components,

Acknowledging the potential role of access and benefit-sharing to contribute to the conservation and sustainable use of biological diversity, poverty eradication and environmental sustainability and thereby contributing to achieving the Millennium Development Goals,

Acknowledging the linkage between access to genetic resources and the fair and equitable sharing of benefits arising from the utilization of such resources,

Recognizing the importance of providing legal certainty with respect to access to genetic resources and the fair and equitable sharing of benefits arising from their utilization,

Further recognizing the importance of promoting equity and fairness in negotiation of mutually agreed terms between providers and users of genetic resources,

Recognizing also the vital role that women play in access and benefit-sharing and affirming the need for the full participation of women at all levels of policy-making and implementation for biodiversity conservation,

Determined to further support the effective implementation of the access and benefit-sharing provisions of the Convention,

Recognizing that an innovative solution is required to address the fair and equitable sharing of benefits derived from the utilization of genetic resources and traditional knowledge associated with genetic resources that occur in transboundary situations or for which it is not possible to grant or obtain prior informed consent,

Recognizing the importance of genetic resources to food security, public health, biodiversity conservation, and the mitigation of and adaptation to climate change,

Recognizing the special nature of agricultural biodiversity, its distinctive features and problems needing distinctive solutions,

Recognizing the interdependence of all countries with regard to genetic resources for food and agriculture as well as their special nature and importance for achieving food security worldwide and for sustainable development of agriculture in the context of poverty alleviation and climate change and acknowledging the fundamental role of the International Treaty on Plant Genetic Resources for Food and Agriculture and the FAO Commission on Genetic Resources for Food and Agriculture in this regard,

Mindful of the International Health Regulations (2005) of the World Health Organization and the importance of ensuring access to human pathogens for public health preparedness and response purposes,

Acknowledging ongoing work in other international forums relating to access and benefit-sharing,

Recalling the Multilateral System of Access and Benefit-sharing established under the International Treaty on Plant Genetic Resources for Food and Agriculture developed in harmony with the Convention,

Recognizing that international instruments related to access and benefit-sharing should be mutually supportive with a view to achieving the objectives of the Convention,

Recalling the relevance of Article 8(j) of the Convention as it relates to traditional knowledge associated with genetic resources and the fair and equitable sharing of benefits arising from the utilization of such knowledge,

Noting the interrelationship between genetic resources and traditional knowledge, their inseparable nature for indigenous and local communities, the importance of the traditional knowledge for the conservation of biological diversity and the sustainable use of its components, and for the sustainable livelihoods of these communities,

Recognizing the diversity of circumstances in which traditional knowledge associated with genetic resources is held or owned by indigenous and local communities,

Mindful that it is the right of indigenous and local communities to identify the rightful holders of their traditional knowledge associated with genetic resources, within their communities,

Further recognizing the unique circumstances where traditional knowledge associated with genetic resources is held in countries, which may be oral, documented or in other forms,

reflecting a rich cultural heritage relevant for conservation and sustainable use of biological diversity,

Noting the United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples, and

Affirming that nothing in this Protocol shall be construed as diminishing or extinguishing the existing rights of indigenous and local communities,

Have agreed as follows:

ARTICLE 1

OBJECTIVE

The objective of this Protocol is the fair and equitable sharing of the benefits arising from the utilization of genetic resources, including by appropriate access to genetic resources and by appropriate transfer of relevant technologies, taking into account all rights over those resources and to technologies, and by appropriate funding, thereby contributing to the conservation of biological diversity and the sustainable use of its components.

ARTICLE 2

USE OF TERMS

The terms defined in Article 2 of the Convention shall apply to this Protocol. In addition, for the purposes of this Protocol:

- (a) “Conference of the Parties” means the Conference of the Parties to the Convention;
- (b) “Convention” means the Convention on Biological Diversity;
- (c) “Utilization of genetic resources” means to conduct research and development on the genetic and/or biochemical composition of genetic resources, including through the application of biotechnology as defined in Article 2 of the Convention;
- (d) “Biotechnology” as defined in Article 2 of the Convention means any technological application that uses biological systems, living organisms, or derivatives thereof, to make or modify products or processes for specific use;
- (e) “Derivative” means a naturally occurring biochemical compound resulting from the genetic expression or metabolism of biological or genetic resources, even if it does not contain functional units of heredity.

ARTICLE 3

SCOPE

This Protocol shall apply to genetic resources within the scope of Article 15 of the Convention and to the benefits arising from the utilization of such resources. This Protocol

shall also apply to traditional knowledge associated with genetic resources within the scope of the Convention and to the benefits arising from the utilization of such knowledge.

ARTICLE 4

RELATIONSHIP WITH OTHER INTERNATIONAL AGREEMENTS AND INSTRUMENTS

1. The provisions of this Protocol shall not affect the rights and obligations of any Party deriving from any existing international agreement, except where the exercise of those rights and obligations would cause a serious damage or threat to biological diversity. This paragraph is not intended to create a hierarchy between this Protocol and other international instruments.

2. Nothing in this Protocol shall prevent the Parties from developing and implementing other relevant international agreements, including other specialized access and benefit-sharing agreements, provided that they are supportive of and do not run counter to the objectives of the Convention and this Protocol.

3. This Protocol shall be implemented in a mutually supportive manner with other international instruments relevant to this Protocol. Due regard should be paid to useful and relevant ongoing work or practices under such international instruments and relevant international organizations, provided that they are supportive of and do not run counter to the objectives of the Convention and this Protocol.

4. This Protocol is the instrument for the implementation of the access and benefit-sharing provisions of the Convention. Where a specialized international access and benefit-sharing instrument applies that is consistent with, and does not run counter to the objectives of the Convention and this Protocol, this Protocol does not apply for the Party or Parties to the specialized instrument in respect of the specific genetic resource covered by and for the purpose of the specialized instrument.

ARTICLE 5

FAIR AND EQUITABLE BENEFIT-SHARING

1. In accordance with Article 15, paragraphs 3 and 7 of the Convention, benefits arising from the utilization of genetic resources as well as subsequent applications and commercialization shall be shared in a fair and equitable way with the Party providing such resources that is the country of origin of such resources or a Party that has acquired the genetic resources in accordance with the Convention. Such sharing shall be upon mutually agreed terms.

2. Each Party shall take legislative, administrative or policy measures, as appropriate, with the aim of ensuring that benefits arising from the utilization of genetic resources that are held by indigenous and local communities, in accordance with domestic legislation regarding the established rights of these indigenous and local communities over these genetic resources, are shared in a fair and equitable way with the communities concerned, based on mutually agreed terms.

3. To implement paragraph 1 above, each Party shall take legislative, administrative or policy measures, as appropriate.

4. Benefits may include monetary and non-monetary benefits, including but not limited to those listed in the Annex.

5. Each Party shall take legislative, administrative or policy measures, as appropriate, in order that the benefits arising from the utilization of traditional knowledge associated with genetic resources are shared in a fair and equitable way with indigenous and local communities holding such knowledge. Such sharing shall be upon mutually agreed terms.

ARTICLE 6

ACCESS TO GENETIC RESOURCES

1. In the exercise of sovereign rights over natural resources, and subject to domestic access and benefit-sharing legislation or regulatory requirements, access to genetic resources for their utilization shall be subject to the prior informed consent of the Party providing such resources that is the country of origin of such resources or a Party that has acquired the genetic resources in accordance with the Convention, unless otherwise determined by that Party.

2. In accordance with domestic law, each Party shall take measures, as appropriate, with the aim of ensuring that the prior informed consent or approval and involvement of indigenous and local communities is obtained for access to genetic resources where they have the established right to grant access to such resources.

3. Pursuant to paragraph 1 above, each Party requiring prior informed consent shall take the necessary legislative, administrative or policy measures, as appropriate, to:

(a) Provide for legal certainty, clarity and transparency of their domestic access and benefit-sharing legislation or regulatory requirements;

(b) Provide for fair and non-arbitrary rules and procedures on accessing genetic resources;

(c) Provide information on how to apply for prior informed consent;

(d) Provide for a clear and transparent written decision by a competent national authority, in a cost-effective manner and within a reasonable period of time;

(e) Provide for the issuance at the time of access of a permit or its equivalent as evidence of the decision to grant prior informed consent and of the establishment of mutually agreed terms, and notify the Access and Benefit-sharing Clearing-House accordingly;

(f) Where applicable, and subject to domestic legislation, set out criteria and/or processes for obtaining prior informed consent or approval and involvement of indigenous and local communities for access to genetic resources; and

(g) Establish clear rules and procedures for requiring and establishing mutually agreed terms. Such terms shall be set out in writing and may include, *inter alia*:

- (i) A dispute settlement clause;
- (ii) Terms on benefit-sharing, including in relation to intellectual property rights;
- (iii) Terms on subsequent third-party use, if any; and
- (iv) Terms on changes of intent, where applicable.

ARTICLE 7

ACCESS TO TRADITIONAL KNOWLEDGE ASSOCIATED WITH GENETIC RESOURCES

In accordance with domestic law, each Party shall take measures, as appropriate, with the aim of ensuring that traditional knowledge associated with genetic resources that is held by indigenous and local communities is accessed with the prior and informed consent or approval and involvement of these indigenous and local communities, and that mutually agreed terms have been established.

ARTICLE 8

SPECIAL CONSIDERATIONS

In the development and implementation of its access and benefit-sharing legislation or regulatory requirements, each Party shall:

(a) Create conditions to promote and encourage research which contributes to the conservation and sustainable use of biological diversity, particularly in developing countries, including through simplified measures on access for non-commercial research purposes, taking into account the need to address a change of intent for such research;

(b) Pay due regard to cases of present or imminent emergencies that threaten or damage human, animal or plant health, as determined nationally or internationally. Parties may take into consideration the need for expeditious access to genetic resources and expeditious fair and equitable sharing of benefits arising out of the use of such genetic resources, including access to affordable treatments by those in need, especially in developing countries;

(c) Consider the importance of genetic resources for food and agriculture and their special role for food security.

ARTICLE 9**CONTRIBUTION TO CONSERVATION AND SUSTAINABLE USE**

The Parties shall encourage users and providers to direct benefits arising from the utilization of genetic resources towards the conservation of biological diversity and the sustainable use of its components.

ARTICLE 10**GLOBAL MULTILATERAL BENEFIT-SHARING MECHANISM**

Parties shall consider the need for and modalities of a global multilateral benefit-sharing mechanism to address the fair and equitable sharing of benefits derived from the utilization of genetic resources and traditional knowledge associated with genetic resources that occur in transboundary situations or for which it is not possible to grant or obtain prior informed consent. The benefits shared by users of genetic resources and traditional knowledge associated with genetic resources through this mechanism shall be used to support the conservation of biological diversity and the sustainable use of its components globally.

ARTICLE 11**TRANSBOUNDARY COOPERATION**

1. In instances where the same genetic resources are found *in situ* within the territory of more than one Party, those Parties shall endeavour to cooperate, as appropriate, with the involvement of indigenous and local communities concerned, where applicable, with a view to implementing this Protocol.
2. Where the same traditional knowledge associated with genetic resources is shared by one or more indigenous and local communities in several Parties, those Parties shall endeavour to cooperate, as appropriate, with the involvement of the indigenous and local communities concerned, with a view to implementing the objective of this Protocol.

ARTICLE 12**TRADITIONAL KNOWLEDGE ASSOCIATED WITH
GENETIC RESOURCES**

1. In implementing their obligations under this Protocol, Parties shall in accordance with domestic law take into consideration indigenous and local communities' customary laws, community protocols and procedures, as applicable, with respect to traditional knowledge associated with genetic resources.
2. Parties, with the effective participation of the indigenous and local communities concerned, shall establish mechanisms to inform potential users of traditional knowledge associated with genetic resources about their obligations, including measures as made available through the Access and Benefit-sharing Clearing-House for access to and fair and equitable sharing of benefits arising from the utilization of such knowledge.

3. Parties shall endeavour to support, as appropriate, the development by indigenous and local communities, including women within these communities, of:

(a) Community protocols in relation to access to traditional knowledge associated with genetic resources and the fair and equitable sharing of benefits arising out of the utilization of such knowledge;

(b) Minimum requirements for mutually agreed terms to secure the fair and equitable sharing of benefits arising from the utilization of traditional knowledge associated with genetic resources; and

(c) Model contractual clauses for benefit-sharing arising from the utilization of traditional knowledge associated with genetic resources.

4. Parties, in their implementation of this Protocol, shall, as far as possible, not restrict the customary use and exchange of genetic resources and associated traditional knowledge within and amongst indigenous and local communities in accordance with the objectives of the Convention.

ARTICLE 13

NATIONAL FOCAL POINTS AND COMPETENT NATIONAL AUTHORITIES

1. Each Party shall designate a national focal point on access and benefit-sharing. The national focal point shall make information available as follows:

(a) For applicants seeking access to genetic resources, information on procedures for obtaining prior informed consent and establishing mutually agreed terms, including benefit-sharing;

(b) For applicants seeking access to traditional knowledge associated with genetic resources, where possible, information on procedures for obtaining prior informed consent or approval and involvement, as appropriate, of indigenous and local communities and establishing mutually agreed terms including benefit-sharing; and

(c) Information on competent national authorities, relevant indigenous and local communities and relevant stakeholders.

The national focal point shall be responsible for liaison with the Secretariat.

2. Each Party shall designate one or more competent national authorities on access and benefit-sharing. Competent national authorities shall, in accordance with applicable national legislative, administrative or policy measures, be responsible for granting access or, as applicable, issuing written evidence that access requirements have been met and be responsible for advising on applicable procedures and requirements for obtaining prior informed consent and entering into mutually agreed terms.

3. A Party may designate a single entity to fulfil the functions of both focal point and competent national authority.

4. Each Party shall, no later than the date of entry into force of this Protocol for it, notify the Secretariat of the contact information of its national focal point and its competent national authority or authorities. Where a Party designates more than one competent national authority, it shall convey to the Secretariat, with its notification thereof, relevant information on the respective responsibilities of those authorities. Where applicable, such information shall, at a minimum, specify which competent authority is responsible for the genetic resources sought. Each Party shall forthwith notify the Secretariat of any changes in the designation of its national focal point or in the contact information or responsibilities of its competent national authority or authorities.

5. The Secretariat shall make information received pursuant to paragraph 4 above available through the Access and Benefit-sharing Clearing-House.

ARTICLE 14

THE ACCESS AND BENEFIT-SHARING CLEARING-HOUSE AND INFORMATION-SHARING

1. An Access and Benefit-sharing Clearing-House is hereby established as part of the clearing-house mechanism under Article 18, paragraph 3, of the Convention. It shall serve as a means for sharing of information related to access and benefit-sharing. In particular, it shall provide access to information made available by each Party relevant to the implementation of this Protocol.

2. Without prejudice to the protection of confidential information, each Party shall make available to the Access and Benefit-sharing Clearing-House any information required by this Protocol, as well as information required pursuant to the decisions taken by the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol. The information shall include:

(a) Legislative, administrative and policy measures on access and benefit-sharing;

(b) Information on the national focal point and competent national authority or authorities; and

(c) Permits or their equivalent issued at the time of access as evidence of the decision to grant prior informed consent and of the establishment of mutually agreed terms.

3. Additional information, if available and as appropriate, may include:

(a) Relevant competent authorities of indigenous and local communities, and information as so decided;

(b) Model contractual clauses;

(c) Methods and tools developed to monitor genetic resources; and

(d) Codes of conduct and best practices.

4. The modalities of the operation of the Access and Benefit-sharing Clearing-House, including reports on its activities, shall be considered and decided upon by the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol at its first meeting, and kept under review thereafter.

ARTICLE 15

COMPLIANCE WITH DOMESTIC LEGISLATION OR REGULATORY REQUIREMENTS ON ACCESS AND BENEFIT-SHARING

1. Each Party shall take appropriate, effective and proportionate legislative, administrative or policy measures to provide that genetic resources utilized within its jurisdiction have been accessed in accordance with prior informed consent and that mutually agreed terms have been established, as required by the domestic access and benefit-sharing legislation or regulatory requirements of the other Party.
2. Parties shall take appropriate, effective and proportionate measures to address situations of non-compliance with measures adopted in accordance with paragraph 1 above.
3. Parties shall, as far as possible and as appropriate, cooperate in cases of alleged violation of domestic access and benefit-sharing legislation or regulatory requirements referred to in paragraph 1 above.

ARTICLE 16

COMPLIANCE WITH DOMESTIC LEGISLATION OR REGULATORY REQUIREMENTS ON ACCESS AND BENEFIT- SHARING FOR TRADITIONAL KNOWLEDGE ASSOCIATED WITH GENETIC RESOURCES

1. Each Party shall take appropriate, effective and proportionate legislative, administrative or policy measures, as appropriate, to provide that traditional knowledge associated with genetic resources utilized within their jurisdiction has been accessed in accordance with prior informed consent or approval and involvement of indigenous and local communities and that mutually agreed terms have been established, as required by domestic access and benefit-sharing legislation or regulatory requirements of the other Party where such indigenous and local communities are located.
2. Each Party shall take appropriate, effective and proportionate measures to address situations of non-compliance with measures adopted in accordance with paragraph 1 above.
3. Parties shall, as far as possible and as appropriate, cooperate in cases of alleged violation of domestic access and benefit-sharing legislation or regulatory requirements referred to in paragraph 1 above.

ARTICLE 17**MONITORING THE UTILIZATION OF GENETIC RESOURCES**

1. To support compliance, each Party shall take measures, as appropriate, to monitor and to enhance transparency about the utilization of genetic resources. Such measures shall include:

- (a) The designation of one or more checkpoints, as follows:
 - (i) Designated checkpoints would collect or receive, as appropriate, relevant information related to prior informed consent, to the source of the genetic resource, to the establishment of mutually agreed terms, and/or to the utilization of genetic resources, as appropriate;
 - (ii) Each Party shall, as appropriate and depending on the particular characteristics of a designated checkpoint, require users of genetic resources to provide the information specified in the above paragraph at a designated checkpoint. Each Party shall take appropriate, effective and proportionate measures to address situations of non-compliance;
 - (iii) Such information, including from internationally recognized certificates of compliance where they are available, will, without prejudice to the protection of confidential information, be provided to relevant national authorities, to the Party providing prior informed consent and to the Access and Benefit-sharing Clearing-House, as appropriate;
 - (iv) Checkpoints must be effective and should have functions relevant to implementation of this subparagraph (a). They should be relevant to the utilization of genetic resources, or to the collection of relevant information at, *inter alia*, any stage of research, development, innovation, pre-commercialization or commercialization.
- (b) Encouraging users and providers of genetic resources to include provisions in mutually agreed terms to share information on the implementation of such terms, including through reporting requirements; and
- (c) Encouraging the use of cost-effective communication tools and systems.

2. A permit or its equivalent issued in accordance with Article 6, paragraph 3 (e) and made available to the Access and Benefit-sharing Clearing-House, shall constitute an internationally recognized certificate of compliance.

3. An internationally recognized certificate of compliance shall serve as evidence that the genetic resource which it covers has been accessed in accordance with prior informed consent and that mutually agreed terms have been established, as required by the domestic access and benefit-sharing legislation or regulatory requirements of the Party providing prior informed consent.

4. The internationally recognized certificate of compliance shall contain the following minimum information when it is not confidential:

- (a) Issuing authority;
- (b) Date of issuance;
- (c) The provider;
- (d) Unique identifier of the certificate;
- (e) The person or entity to whom prior informed consent was granted;
- (f) Subject-matter or genetic resources covered by the certificate;
- (g) Confirmation that mutually agreed terms were established;
- (h) Confirmation that prior informed consent was obtained; and
- (i) Commercial and/or non-commercial use.

ARTICLE 18

COMPLIANCE WITH MUTUALLY AGREED TERMS

1. In the implementation of Article 6, paragraph 3 (g) (i) and Article 7, each Party shall encourage providers and users of genetic resources and/or traditional knowledge associated with genetic resources to include provisions in mutually agreed terms to cover, where appropriate, dispute resolution including:

- (a) The jurisdiction to which they will subject any dispute resolution processes;
- (b) The applicable law; and/or
- (c) Options for alternative dispute resolution, such as mediation or arbitration.

2. Each Party shall ensure that an opportunity to seek recourse is available under their legal systems, consistent with applicable jurisdictional requirements, in cases of disputes arising from mutually agreed terms.

3. Each Party shall take effective measures, as appropriate, regarding:

- (a) Access to justice; and
- (b) The utilization of mechanisms regarding mutual recognition and enforcement of foreign judgments and arbitral awards.

4. The effectiveness of this article shall be reviewed by the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol in accordance with Article 31 of this Protocol.

ARTICLE 19**MODEL CONTRACTUAL CLAUSES**

1. Each Party shall encourage, as appropriate, the development, update and use of sectoral and cross-sectoral model contractual clauses for mutually agreed terms.
2. The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall periodically take stock of the use of sectoral and cross-sectoral model contractual clauses.

ARTICLE 20**CODES OF CONDUCT, GUIDELINES AND BEST PRACTICES
AND/OR STANDARDS**

1. Each Party shall encourage, as appropriate, the development, update and use of voluntary codes of conduct, guidelines and best practices and/or standards in relation to access and benefit-sharing.
2. The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall periodically take stock of the use of voluntary codes of conduct, guidelines and best practices and/or standards and consider the adoption of specific codes of conduct, guidelines and best practices and/or standards.

ARTICLE 21**AWARENESS-RAISING**

Each Party shall take measures to raise awareness of the importance of genetic resources and traditional knowledge associated with genetic resources, and related access and benefit-sharing issues. Such measures may include, *inter alia*:

- (a) Promotion of this Protocol, including its objective;
- (b) Organization of meetings of indigenous and local communities and relevant stakeholders;
- (c) Establishment and maintenance of a help desk for indigenous and local communities and relevant stakeholders;
- (d) Information dissemination through a national clearing-house;
- (e) Promotion of voluntary codes of conduct, guidelines and best practices and/or standards in consultation with indigenous and local communities and relevant stakeholders;
- (f) Promotion of, as appropriate, domestic, regional and international exchanges of experience;

(g) Education and training of users and providers of genetic resources and traditional knowledge associated with genetic resources about their access and benefit-sharing obligations;

(h) Involvement of indigenous and local communities and relevant stakeholders in the implementation of this Protocol; and

(i) Awareness-raising of community protocols and procedures of indigenous and local communities.

ARTICLE 22

CAPACITY

1. The Parties shall cooperate in the capacity-building, capacity development and strengthening of human resources and institutional capacities to effectively implement this Protocol in developing country Parties, in particular the least developed countries and small island developing States among them, and Parties with economies in transition, including through existing global, regional, subregional and national institutions and organizations. In this context, Parties should facilitate the involvement of indigenous and local communities and relevant stakeholders, including non-governmental organizations and the private sector.

2. The need of developing country Parties, in particular the least developed countries and small island developing States among them, and Parties with economies in transition for financial resources in accordance with the relevant provisions of the Convention shall be taken fully into account for capacity-building and development to implement this Protocol.

3. As a basis for appropriate measures in relation to the implementation of this Protocol, developing country Parties, in particular the least developed countries and small island developing States among them, and Parties with economies in transition should identify their national capacity needs and priorities through national capacity self-assessments. In doing so, such Parties should support the capacity needs and priorities of indigenous and local communities and relevant stakeholders, as identified by them, emphasizing the capacity needs and priorities of women.

4. In support of the implementation of this Protocol, capacity-building and development may address, *inter alia*, the following key areas:

(a) Capacity to implement, and to comply with the obligations of, this Protocol;

(b) Capacity to negotiate mutually agreed terms;

(c) Capacity to develop, implement and enforce domestic legislative, administrative or policy measures on access and benefit-sharing; and

(d) Capacity of countries to develop their endogenous research capabilities to add value to their own genetic resources.

5. Measures in accordance with paragraphs 1 to 4 above may include, *inter alia*:

- (a) Legal and institutional development;
- (b) Promotion of equity and fairness in negotiations, such as training to negotiate mutually agreed terms;
- (c) The monitoring and enforcement of compliance;
- (d) Employment of best available communication tools and Internet-based systems for access and benefit-sharing activities;
- (e) Development and use of valuation methods;
- (f) Bioprospecting, associated research and taxonomic studies;
- (g) Technology transfer, and infrastructure and technical capacity to make such technology transfer sustainable;
- (h) Enhancement of the contribution of access and benefit-sharing activities to the conservation of biological diversity and the sustainable use of its components;
- (i) Special measures to increase the capacity of relevant stakeholders in relation to access and benefit-sharing; and
- (j) Special measures to increase the capacity of indigenous and local communities with emphasis on enhancing the capacity of women within those communities in relation to access to genetic resources and/or traditional knowledge associated with genetic resources.

6. Information on capacity-building and development initiatives at national, regional and international levels, undertaken in accordance with paragraphs 1 to 5 above, should be provided to the Access and Benefit-sharing Clearing-House with a view to promoting synergy and coordination on capacity-building and development for access and benefit-sharing.

ARTICLE 23

TECHNOLOGY TRANSFER, COLLABORATION AND COOPERATION

In accordance with Articles 15, 16, 18 and 19 of the Convention, the Parties shall collaborate and cooperate in technical and scientific research and development programmes, including biotechnological research activities, as a means to achieve the objective of this Protocol. The Parties undertake to promote and encourage access to technology by, and transfer of technology to, developing country Parties, in particular the least developed countries and small island developing States among them, and Parties with economies in transition, in order to enable the development and strengthening of a sound and viable technological and scientific base for the attainment of the objectives of the Convention and this Protocol. Where possible and appropriate such collaborative activities shall take place in and with a Party or the Parties providing genetic resources that is the country or are the countries of origin of such resources or a Party or Parties that have acquired the genetic resources in accordance with the Convention.

ARTICLE 24**NON-PARTIES**

The Parties shall encourage non-Parties to adhere to this Protocol and to contribute appropriate information to the Access and Benefit-sharing Clearing-House.

ARTICLE 25**FINANCIAL MECHANISM AND RESOURCES**

1. In considering financial resources for the implementation of this Protocol, the Parties shall take into account the provisions of Article 20 of the Convention.
2. The financial mechanism of the Convention shall be the financial mechanism for this Protocol.
3. Regarding the capacity-building and development referred to in Article 22 of this Protocol, the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol, in providing guidance with respect to the financial mechanism referred to in paragraph 2 above, for consideration by the Conference of the Parties, shall take into account the need of developing country Parties, in particular the least developed countries and small island developing States among them, and of Parties with economies in transition, for financial resources, as well as the capacity needs and priorities of indigenous and local communities, including women within these communities.
4. In the context of paragraph 1 above, the Parties shall also take into account the needs of the developing country Parties, in particular the least developed countries and small island developing States among them, and of the Parties with economies in transition, in their efforts to identify and implement their capacity-building and development requirements for the purposes of the implementation of this Protocol.
5. The guidance to the financial mechanism of the Convention in relevant decisions of the Conference of the Parties, including those agreed before the adoption of this Protocol, shall apply, *mutatis mutandis*, to the provisions of this Article.
6. The developed country Parties may also provide, and the developing country Parties and the Parties with economies in transition avail themselves of, financial and other resources for the implementation of the provisions of this Protocol through bilateral, regional and multilateral channels.

ARTICLE 26**CONFERENCE OF THE PARTIES SERVING AS THE MEETING OF
THE PARTIES TO THIS PROTOCOL**

1. The Conference of the Parties shall serve as the meeting of the Parties to this Protocol.
2. Parties to the Convention that are not Parties to this Protocol may participate as observers in the proceedings of any meeting of the Conference of the Parties serving as the

meeting of the Parties to this Protocol. When the Conference of the Parties serves as the meeting of the Parties to this Protocol, decisions under this Protocol shall be taken only by those that are Parties to it.

3. When the Conference of the Parties serves as the meeting of the Parties to this Protocol, any member of the Bureau of the Conference of the Parties representing a Party to the Convention but, at that time, not a Party to this Protocol, shall be substituted by a member to be elected by and from among the Parties to this Protocol.

4. The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall keep under regular review the implementation of this Protocol and shall make, within its mandate, the decisions necessary to promote its effective implementation. It shall perform the functions assigned to it by this Protocol and shall:

(a) Make recommendations on any matters necessary for the implementation of this Protocol;

(b) Establish such subsidiary bodies as are deemed necessary for the implementation of this Protocol;

(c) Seek and utilize, where appropriate, the services and cooperation of, and information provided by, competent international organizations and intergovernmental and non-governmental bodies;

(d) Establish the form and the intervals for transmitting the information to be submitted in accordance with Article 29 of this Protocol and consider such information as well as reports submitted by any subsidiary body;

(e) Consider and adopt, as required, amendments to this Protocol and its Annex, as well as any additional annexes to this Protocol, that are deemed necessary for the implementation of this Protocol; and

(f) Exercise such other functions as may be required for the implementation of this Protocol.

5. The rules of procedure of the Conference of the Parties and financial rules of the Convention shall be applied, *mutatis mutandis*, under this Protocol, except as maybe otherwise decided by consensus by the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol.

6. The first meeting of the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall be convened by the Secretariat and held concurrently with the first meeting of the Conference of the Parties that is scheduled after the date of the entry into force of this Protocol. Subsequent ordinary meetings of the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall be held concurrently with ordinary meetings of the Conference of the Parties, unless otherwise decided by the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol.

7. Extraordinary meetings of the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall be held at such other times as may be deemed necessary by the

Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol, or at the written request of any Party, provided that, within six months of the request being communicated to the Parties by the Secretariat, it is supported by at least one third of the Parties.

8. The United Nations, its specialized agencies and the International Atomic Energy Agency, as well as any State member thereof or observers thereto not party to the Convention, may be represented as observers at meetings of the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol. Any body or agency, whether national or international, governmental or non-governmental, that is qualified in matters covered by this Protocol and that has informed the Secretariat of its wish to be represented at a meeting of the Conference of the Parties serving as a meeting of the Parties to this Protocol as an observer, may be so admitted, unless at least one third of the Parties present object. Except as otherwise provided in this Article, the admission and participation of observers shall be subject to the rules of procedure, as referred to in paragraph 5 above.

ARTICLE 27

SUBSIDIARY BODIES

1. Any subsidiary body established by or under the Convention may serve this Protocol, including upon a decision of the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol. Any such decision shall specify the tasks to be undertaken.

2. Parties to the Convention that are not Parties to this Protocol may participate as observers in the proceedings of any meeting of any such subsidiary bodies. When a subsidiary body of the Convention serves as a subsidiary body to this Protocol, decisions under this Protocol shall be taken only by Parties to this Protocol.

3. When a subsidiary body of the Convention exercises its functions with regard to matters concerning this Protocol, any member of the bureau of that subsidiary body representing a Party to the Convention but, at that time, not a Party to this Protocol, shall be substituted by a member to be elected by and from among the Parties to this Protocol.

ARTICLE 28

SECRETARIAT

1. The Secretariat established by Article 24 of the Convention shall serve as the secretariat to this Protocol.

2. Article 24, paragraph 1, of the Convention on the functions of the Secretariat shall apply, *mutatis mutandis*, to this Protocol.

3. To the extent that they are distinct, the costs of the secretariat services for this Protocol shall be met by the Parties hereto. The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall, at its first meeting, decide on the necessary budgetary arrangements to this end.

ARTICLE 29**MONITORING AND REPORTING**

Each Party shall monitor the implementation of its obligations under this Protocol, and shall, at intervals and in the format to be determined by the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol, report to the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol on measures that it has taken to implement this Protocol.

ARTICLE 30**PROCEDURES AND MECHANISMS TO PROMOTE COMPLIANCE
WITH THIS PROTOCOL**

The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall, at its first meeting, consider and approve cooperative procedures and institutional mechanisms to promote compliance with the provisions of this Protocol and to address cases of non-compliance. These procedures and mechanisms shall include provisions to offer advice or assistance, where appropriate. They shall be separate from, and without prejudice to, the dispute settlement procedures and mechanisms under Article 27 of the Convention.

ARTICLE 31**ASSESSMENT AND REVIEW**

The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall undertake, four years after the entry into force of this Protocol and thereafter at intervals determined by the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol, an evaluation of the effectiveness of this Protocol.

ARTICLE 32**SIGNATURE**

This Protocol shall be open for signature by Parties to the Convention at the United Nations Headquarters in New York, from 2 February 2011 to 1 February 2012.

ARTICLE 33**ENTRY INTO FORCE**

1. This Protocol shall enter into force on the ninetieth day after the date of deposit of the fiftieth instrument of ratification, acceptance, approval or accession by States or regional economic integration organizations that are Parties to the Convention.
2. This Protocol shall enter into force for a State or regional economic integration organization that ratifies, accepts or approves this Protocol or accedes thereto after the deposit of the fiftieth instrument as referred to in paragraph 1 above, on the ninetieth day after the date on which that State or regional economic integration organization deposits its instrument

of ratification, acceptance, approval or accession, or on the date on which the Convention enters into force for that State or regional economic integration organization, whichever shall be the later.

3. For the purposes of paragraphs 1 and 2 above, any instrument deposited by a regional economic integration organization shall not be counted as additional to those deposited by member States of such organization.

ARTICLE 34

RESERVATIONS

No reservations may be made to this Protocol.

ARTICLE 35

WITHDRAWAL

1. At any time after two years from the date on which this Protocol has entered into force for a Party, that Party may withdraw from this Protocol by giving written notification to the Depositary.

2. Any such withdrawal shall take place upon expiry of one year after the date of its receipt by the Depositary, or on such later date as may be specified in the notification of the withdrawal.

ARTICLE 36

AUTHENTIC TEXTS

The original of this Protocol, of which the Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts are equally authentic, shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

IN WITNESS WHEREOF the undersigned, being duly authorized to that effect, have signed this Protocol on the dates indicated.

DONE at Nagoya on this twenty-ninth day of October, two thousand and ten.

*Annex***MONETARY AND NON-MONETARY BENEFITS**

1. Monetary benefits may include, but not be limited to:

- (a) Access fees/fee per sample collected or otherwise acquired;
- (b) Up-front payments;
- (c) Milestone payments;
- (d) Payment of royalties;
- (e) Licence fees in case of commercialization;
- (f) Special fees to be paid to trust funds supporting conservation and sustainable use of biodiversity;
- (g) Salaries and preferential terms where mutually agreed;
- (h) Research funding;
- (i) Joint ventures;
- (j) Joint ownership of relevant intellectual property rights.

2. Non-monetary benefits may include, but not be limited to:

- (a) Sharing of research and development results;
- (b) Collaboration, cooperation and contribution in scientific research and development programmes, particularly biotechnological research activities, where possible in the Party providing genetic resources;
- (c) Participation in product development;
- (d) Collaboration, cooperation and contribution in education and training;
- (e) Admittance to *ex situ* facilities of genetic resources and to databases;
- (f) Transfer to the provider of the genetic resources of knowledge and technology under fair and most favourable terms, including on concessional and preferential terms where agreed, in particular, knowledge and technology that make use of genetic resources, including biotechnology, or that are relevant to the conservation and sustainable utilization of biological diversity;
- (g) Strengthening capacities for technology transfer;

- (h) Institutional capacity-building;
- (i) Human and material resources to strengthen the capacities for the administration and enforcement of access regulations;
- (j) Training related to genetic resources with the full participation of countries providing genetic resources, and where possible, in such countries;
- (k) Access to scientific information relevant to conservation and sustainable use of biological diversity, including biological inventories and taxonomic studies;
- (l) Contributions to the local economy;
- (m) Research directed towards priority needs, such as health and food security, taking into account domestic uses of genetic resources in the Party providing genetic resources;
- (n) Institutional and professional relationships that can arise from an access and benefit-sharing agreement and subsequent collaborative activities;
- (o) Food and livelihood security benefits;
- (p) Social recognition;
- (q) Joint ownership of relevant intellectual property rights.

Članak 3.

Provedba ovoga Zakona u djelokrugu je središnjeg tijela državne uprave nadležnog za poslove zaštite okoliša i prirode.

Članak 4.

Na dan stupanja na snagu ovoga Zakona, Protokol iz članka 1. ovoga Zakona nije na snazi u odnosu na Republiku Hrvatsku, te će se podaci o njegovom stupanju na snagu objaviti, u skladu s odredbom članka 30. stavka 3. Zakona o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora.

Članak 5.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u Narodnim novinama.

OBRAZLOŽENJE

Uz članak 1.

Ovim člankom utvrđuje se da Hrvatski sabor potvrđuje Protokol iz Nagoye o pristupu genetskim resursima te poštenoj i pravičnoj podjeli dobiti koja proizlazi iz njihova korištenja uz Konvenciju o biološkoj raznolikosti, sukladno odredbama članka 140. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 85/2010 – pročišćeni tekst i 5/2014 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske), čime se iskazuje formalni pristanak Republike Hrvatske da bude vezana njegovim odredbama, na temelju čega će ovaj pristanak biti iskazan i na međunarodnoj razini.

Uz članak 2.

Sadržan je tekst Protokola u izvorniku na engleskom jeziku i u prijevodu na hrvatski jezik.

Uz članak 3.

Ovim člankom utvrđuje se da je provedba Zakona u djelokrugu središnjeg tijela državne uprave nadležnog za poslove zaštite okoliša i prirode.

Uz članak 4.

Ovim člankom utvrđuje se da na dan stupanja na snagu ovoga Zakona, Protokol iz Nagoye o pristupu genetskim resursima te poštenoj i pravičnoj podjeli dobiti koja proizlazi iz njihova korištenja uz Konvenciju o biološkoj raznolikosti, nije na snazi u odnosu na Republiku Hrvatsku, te će se podaci o njegovom stupanju na snagu objaviti naknadno u skladu s odredbom članka 30. stavka 3. Zakona o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora.

Uz članak 5.

Ovim člankom uređuje se stupanje na snagu Zakona.

PRILOG - Preslika teksta Protokola u izvorniku na engleskom jeziku

PRILOG - Izvješće o provedenom savjetovanju sa zainteresiranom javnošću

IZVJEŠĆE O PROVEDENOM SAVJETOVANJU SA ZAINTERESIRANOM JAVNOŠĆU		
Naslov dokumenta	Nacrt prijedloga Zakona o potvrđivanju Protokola iz Nagoye o pristupu genetskim resursima te poštenoj i pravičnoj podjeli dobiti koja proizlazi iz njihova korištenja uz Konvenciju o biološkoj raznolikosti	
Stvaratelj dokumenta, tijelo koje provodi savjetovanje	Ministarstvo zaštite okoliša i prirode	
Cilj i glavne teme savjetovanja	Prikupljanje primjedbi, prijedloga ili mišljenja zainteresirane javnosti na Nacrt prijedloga Zakona o potvrđivanju Protokola iz Nagoye o pristupu genetskim resursima te poštenoj i pravičnoj podjeli dobiti koja proizlazi iz njihova korištenja uz Konvenciju o biološkoj raznolikosti	
Datum dokumenta	9. prosinca 2014.	
Koji su predstavnici zainteresirane javnosti bili uključeni u postupak izrade odnosno u rad stručne skupine za izradu nacrt	Ministarstvo poljoprivrede, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, Ministarstvo gospodarstva, Ministarstvo zaštite okoliša i prirode	
Je li nacrt bio objavljen na internetskim stranicama ili na drugi odgovarajući način?	☐	<i>Internetske stranice Vlade</i>
	☒	<i>Internetske stranice tijela nadležnog za izradu nacrt</i>
	☐	<i>Neke druge internetske stranice</i>
Ako jest, kada je nacrt objavljen, na kojoj internetskoj stranici i koliko je vremena ostavljeno za savjetovanje? Ako nije, zašto?	Nacrt prijedloga Zakona o potvrđivanju Protokola iz Nagoye o pristupu genetskim resursima te poštenoj i pravičnoj podjeli dobiti koja proizlazi iz njihova korištenja uz Konvenciju o biološkoj raznolikosti objavljen je na internetskim stranicama Ministarstva zaštite okoliša i prirode u periodu od 7. studenog do 7. prosinca 2014. godine.	
Koji su predstavnici zainteresirane javnosti dostavili svoja očitovanja?	Ministarstvo zaštite okoliša i prirode do završetka savjetovanja nije zaprimilo niti jednu primjedbu, prijedlog ili mišljenje javnosti o predmetnome Nacrtu prijedloga iskaza.	
ANALIZA DOSTAVLJENIH PRIMJEDBI Primjedbe koje su prihvaćene Primjedbe koje nisu prihvaćene i obrazloženje razloga za neprihvatanje	-	
Troškovi provedenog savjetovanja	-	